

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Dorota Smělková

Meziválečné hudební dění v Krnově na stránkách dobového tisku

Olomouc 2014

vedoucí práce: Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Meziválečné hudební dění v Krnově na stránkách dobového tisku*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

Velmi děkuji Mgr. Gabriele Coufalové, Ph.D., za odborné vedení práce, rady a vstřícné připomínky.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Hudební vývoj v Československu v meziválečném období.....	6
2.1	Artificiální hudba.....	6
2.2	Komerční hudba.....	6
2.3	Organizace hudebního života v ČSR mezi světovými válkami.....	7
2.4	Skladatelské osobnosti meziválečného Československa	8
2.4.1	Tvorba českých skladatelů	8
2.4.2	Němečtí skladatelé v Československu mezi válkami	9
3	Hudební dění v Krnově v meziválečném období.....	10
3.1	Hudební soubory a spolky	10
3.2	Obecné údaje o hudební kultuře Krnova mezi válkami.....	12
3.3	Hudební akce a události.....	20
3.3.1	Období po 1. světové válce	20
3.3.2	20. léta	21
3.3.3	30. léta	26
3.4	Varhanářství a firma Rieger.....	32
3.5	Hudební aktivity české minority v Krnově a na Krnovsku	35
4	Hudební dění na Krnovsku v meziválečném období	37
5	Závěr	39
	Seznam zkratk.....	41
	Seznam použitých zdrojů	41
	Literatura.....	41
	Internetové zdroje	44
	Přílohy	45

1 Úvod

Tématem bakalářské diplomové práce *Hudební dění na Krnovsku v meziválečném období na stránkách dobového tisku* je dvacet let vývoje hudebního dění v Krnově a na Krnovsku v meziválečném období.

Cílem práce je nastínit specifika kulturního života německého i českého obyvatelstva, jejich případné spolupráce, zaznamenat činnost všech hudebních spolků a souborů působících mezi válkami a zaznamenat produkci a rozvoj významné krnovské varhanářské firmy Rieger.

Druhá kapitola pojednává obecně o hudebním vývoji v meziválečném Československu. Třetí nejobsáhlejší kapitola je nejpodstatnější částí mé práce, jedná se o výzkum hudebního života v Krnově v meziválečných letech. Čtvrtá kapitola se zabývá hudebním děním v okolních vesnicích bývalého krnovského okresu. V závěru jsem uvedla souhrn poznatků, ke kterým jsem během bádání dospěla a rozbor použitých literárních pramenů. Práci doplňuji dobovými fotografiemi a jinými obrazovými materiály. Zdroje, ze kterých jsou vybrány obrazové přílohy a ze kterých čerpám informace ke třetí a čtvrté kapitole, mi byly poskytnuty ve Státním okresním archivu Bruntál (pobočka v Krnově).

Z Krnova pocházím, žiji zde celý život, kulturní dění v mém městě mě velmi zajímá a snažím se být jeho součástí (vedu zde pěvecký sbor, jako žákyně ZUŠ jsem spolupracovala se všemi krnovskými hudebními tělesy). Problematika hudebního života zde mezi válkami se mi jeví o to lákavější, neboť národnostně nejednotná společnost sudetské oblasti, zeměpisná poloha, bohatství pramenící z obrovské produkce tehdejších světově proslulých textilek a prvorepublikové nadšení lidu kulturně se rozvíjet, jasně predestinují, že hudební a vůbec kulturní život zde kvetl.

2 Hudební vývoj v Československu v meziválečném období

2.1 Artificiální hudba

Vlivem historických změn lze tvorbu meziválečného období v ČSR rozdělit přibližně do tří období: první krátké období po vzniku První republiky (od 28. 10. 1918), kdy hudba zastávala jisté manifestační funkce pocitu národní svébytnosti a demokracie. Druhou etapou je období 20. let s žánrovou a stylovou diferenciací (reakce na hospodářskou krizi a nástup fašismu v Německu). Právě tehdy přejímala česká hudba velmi intenzivně principy nejružnějších avantgardních směrů. Pro třetí období (do Mnichovské dohody 28. 9. 1938) je typická soudružnost a oživení ideje lidovosti.¹

Snahou tehdejších uměleckých kruhů bylo oprostit české hudební dění od dosavadního německého vlivu, obohatit a přiblížit jej francouzské (případně anglické) kultuře či jiným evropským kulturám (francouzské, případně anglické).²

Po první světové válce se v oblasti umění jako reakce na válečné hrůzy a sociálně politické změny objevuje směr zvaný expresionismus – jeden z experimentátorských uměleckých směrů první poloviny 20. století. Hlavními znaky expresionismu jsou pohyb a změna. V hudbě se expresionismus projevuje záměrným používáním atonality a aтемatického stylu. Princip tzv. „estetiky zábran“ (*Aestetik des Vermeindes*) si přímo klade za cíl nepoužívání doposud platných estetických norem. Expresionismus nemá tedy jasnou formu a je ideově nejednotný. Dalšími výrazným experimentálním uměleckým směrem této doby byl např. futurismus či symbolismus.³

V meziválečném období dochází k tzv. komercializaci hudby. Autoři „vážné“ hudby na tento jev reagují větší snahou o originalnost, manifestaci jedinečného, šokují. Není tedy divu, že tento „artistní“ pól hudby byl kvůli nesrozumitelnosti pro masu určen spíše úzkému okruhu lidí. Většina tehdejší tvorby spadá logicky do „komunikativního“ (komerčního) pólu.⁴

2.2 Komerční hudba

Zcela odlišnou vlnou je tzv. jazzová horečka (jazz age). Jazz nejen jako hudební žánr, ale i jako životní styl neodmyslitelně patří k době meziválečné euroamerické západní kultury. Symbolizuje lačnost po životě a kontrastuje s nedávno prožitými válečnými hrůzami. Rozvernost, rozpustilost, novátorství, bezstarostnost, výrazný rytmus – to jsou vlastnosti typické pro jazzovou hudbu i styl tance.

¹ SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury*. 1. vyd. Praha: Academia, 1981. s. 54–55.

² IBID, s. 72.

³ JIRÁNEK, J., KARÁSEK, B.. *Tradice a současnost v české hudbě*. Praha: SČS Panton, 1964, s. 59–60.

⁴ SMETANA: *Dějiny české hudební...*, s. 54–55.

S vývojem technologií umožňujících zvukový záznam a šíření zvuku (gramofon, film, rozhlas) se šíří i jazz (zejména jeho komerční formy). Z jazzu se tak stává středoproudý hudební žánr, který se těšil oblibě nejen u tehdejší mládeže.⁵

S vývojem techniky a se vznikem tržní společnosti souvisí další nonartificiální obor – tzv. „šlágr“. *Šlágr* je jednoduchá píseň s brzkým opotřebením, jež se prakticky stala nehmotným prodejním artiklem. Příkladem jsou např. české lidovky (úpravy pro dechové orchestry). Reakcí na urbanizaci bylo rozšíření takřka folklórních písní tramských.⁶

2.3 Organizace hudebního života v ČSR mezi světovými válkami

Po první světové válce se český hudební svět přestal orientovat na Vídeň, nebyl již tak markantně ovlivněn hudbou německou. Principy češství, vlastenectví a smetanovského kultu pronikaly do kulturního dění a hudby.⁷ Další nemalá skupina skladatelů vyzdvihovala spíše kosmopolitní pohled na umění.⁸

Brzy po převratu byl předveden plán hudebního odboru ministerstva školství a národní osvěty (dále jen MŠANO), který měl vylepšit situaci hudebníků a hudebních organizací v ČSR. Záhy byla v rámci programu MŠANO např. zestátněna pražská konzervatoř a zřízena brněnská státní konzervatoř. Roku 1920 bylo zezemštěno Národní divadlo v Praze.⁹

Roku 1920 vznikl na podnět Vítězslava Nováka *Spolek pro moderní hudbu*. Členové tohoto hnutí vykazovali tendence experimentátorství a hudebně-formální pokrokovosti. Stejně tak skupina skladatelů sdružující se kolem Aloise Háby. Protipólem experimentátorství je již zmíněná skupina skladatelů navazujících na českou smetanovskou tradici. Ve 20. letech 20. století tedy sledujeme v hudbě velikou ideovou protikladnost.

V Londýně byla roku 1923 založena nadnárodní organizace zvaná *Mezinárodní společnost pro soudobou hudbu – International Society for Contemporary Music* (dále jen ISCM).¹⁰ 19. května téhož roku bylo zahájeno pravidelné vysílání českého rozhlasu *Radiojournal*.¹¹

Důležitou událostí 20. let jsou akce pořádané u příležitosti 100. výročí narození Bedřicha Smetany. V Praze bylo roku 1924 provedeno takřka celé mistrovo dílo (tyto akce jsou označovány jako „Smetanův rok“). Příčiněním české sekce ISCM a vlivem právě

⁵ JIRÁNEK, KARÁSEK: Tradice a současnost..., s. 59–60.

⁶ SMETANA: Dějiny české hudební..., s. 40–42.

⁷ IBID, s. 9.

⁸ JIRÁNEK, KARÁSEK: Tradice a současnost..., s. 61–62.

⁹ IBID, s. 63–66.

¹⁰ IBID, s. 61–62.

¹¹ SMETANA: Dějiny české hudební..., s. 32.

probíhajícími akcí v rámci Smetanova roku se druhý mezinárodní festival konal právě v hlavním městě Československa.¹²

Koncem dvacátých a začátkem třicátých let vrcholí diferenciací a stylová polarizace, tak příznačná pro meziválečnou českou hudební tvorbu.¹³ Tato nesourodost začíná otevírat nové možnosti *divadlům malých scén* (např. Osvobozené divadlo).¹⁴

Kvůli sílícímu nacistickému nebezpečí se do povědomí umělců opět intenzivně vracela problematika češství a vlastenectví. V polovině 30. let se česká hudba striktně stylově diferencovala: význačný muzikolog Jaroslav Helfert (1886–1945) rozdělil tehdejší skladatele na tzv. tradicionalisty a avantgardisty.¹⁵

2.4 Skladatelské osobnosti meziválečného Československa

2.4.1 Tvorba českých skladatelů

U českých moderních skladatelů je často patrný rozpor v oblíbenosti (respektive nuance mezi vkusem kritiků a názorem posluchačů) a to nejen s odstupem času, ale i v rámci autorovy vlastní generace.

Stálíci na prvních místech žebříčku oblíbenosti byli jak v době mezi světovými válkami tak před nimi Smetana, Dvořák i Fibich, oblíbenost dalších autorů se prudce měnila.

Nejvíce vyhledávanými autory této doby byly především L. Janáček (1854–1928), jehož vzestup byl zvláště v meziválečném období značný,¹⁶ dále J. B. Foerster (1859–1951), V. Novák (1870–1949), J. Suk (1874–1935), O. Ostrčil (1879–1935), O. Zich (1879–1934), L. Vycpálek (1882–1969), J. Křička (1882–1969), B. Vomáčka (1887–1965), E. Axman (1887–1949), B. Martinů (1890–1959), K. B. Jirák (1891–1972), O. Jeremiáš (1892–1962) a experimentátor A. Hába (1893–1973).

Z dalších osobností hudebního dění meziválečné ČSR jmenuji ještě Z. Nejedlého (1878–1962), V. Petrželku (1889–1967), O. Chlubnu (1893–1971), P. Bořkovce (1894–1972) a J. Řídkého (1897–1956).

E. F. Burian (1904–1959) a J. Ježek (1906–1942) byli významnými a oblíbenými autory umělečnějších forem jazzové hudby.¹⁷

¹² JIRÁNEK, KARÁSEK: Tradice a současnost..., s. 61–62.

¹³ SMETANA: Dějiny české hudební..., s. 159.

¹⁴ IBID, s. 165.

¹⁵ IBID, 178–179.

¹⁶ ČERNÝ, Jaromír., a kol. *Hudba v českých dějinách. Od středověku do nové doby*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1989, s. 387–389. ISBN 80-7058-163-8.)

¹⁷ ČERNUŠÁK, Gracián. *Dějiny evropské hudby*. 5. vyd. Praha: Panton, 1974. s. 389–395.

JIRÁNEK, KARÁSEK: Tradice a současnost..., s. 61–65.

2.4.2 Němečtí skladatelé v Československu mezi válkami

Meziválečná ČSR byla typickým mnohonárodnostním státem. Z toho vyplývá i jistá kulturní rozpolcenost. Německá a česká hudba a kultura se začaly vyvíjet nezávisle na sobě, došlo k přerozdělení správy hudebních institucí, obě strany se ale zároveň kulturně obohacovaly.

V pohraničních oblastech byla situace úplně jiná. Vláda jim věnovala méně pozornosti a česká hudební kultura se v příhraničních městech s většinou německy mluvícího obyvatelstva rozvíjela minimálně (Krnov je příkladem takového města). Fatální následky měl tento fakt v třicátých letech, kdy nacistické politické tendence zcela pohltily ideu českého republikánství a šířily se do vnitrozemí.¹⁸

Tvorba českých skladatelů byla a je mnohonásobně více teoreticky zpracovávána, existuje nespočet zdrojů a kritérií rozdělení těchto autorů. Skladatelské osobnosti českých Němců už není kvůli národnostní a jazykové pestrosti tehdejšího Československa tak lehké vytyčit, protože např. Gustav Mahler by stál více v centru dění české hudby než třeba Bohuslav Martinů.

V publikaci *Die Musik in der Tschechoslowakischen Republik* (s. 305–388) označuje Steinhard jako německé skladatele v ČSR tyto:

Starší a mladší generace tradicionalistů: H. Rietsch (1860–1927), R. F. Procházka (1864–1936), A. Schreiber (1883–1920), Th. Veidl (1885–1946). V Praze zdomácněli cizinci: G. Keussler (1872–1949), A. Zemlinski (1872–1942). Dlouhodobě vedoucí osobnost: F. F. Finke (1881–1968).

Střední pražská generace: E. Schulhoff (1894–1942), H. Krasa (1895–1944), V. Ullmann (1898–1944). Nejmladší pražská generace se skladatelským vývojem přerušným válkou: F. Schwarz (1910–1945), F. Pollak (1910–?), W. Süsskind (1912–1980).

Skupina ze severních a severozápadních Čech: J. Bammer (1888), H. Simbriger (1900). H. Zitterbart (1905), W. Kaufmann (1907), H. Feiertag (1913). Skupina moravská: B. Weigl (1881), W. Hensel (1887), V. Merz (1891), E. Weinast (1900), H. Schimmerling (1900).¹⁹

¹⁸ SMETANA: Dějiny české hudební..., s. 12.

¹⁹ ČERNÝ: Hudba v českých dějinách, s. 389. (pozn.: vzhledem ke stáří publikace nejsou uvedena data úmrtí některých skladatelů)

3 Hudební dění v Krnově v meziválečném období

3.1 Hudební soubory a spolky

Nejen mezi válkami byly velmi oblíbené salonní orchestry, které nejčastěji hrály tzv. „vyšší populár“.

Od roku 1858 existoval v Krnově *Jägerndörfer Männergesangverein*. Roku 1926 zažádal spolek o vlastní prapor (obr. 2) a odznak, 1927 měl tento mužský sbor na 122 aktivních a 273 podporujících členů. Ženský sbor *Frauenchor*, jenž fungoval samostatně, ale ve spolkovém katastru byl registrován jako součást mužského sboru, měl ve stejném roce 85 činných a 132 podporujících zpěváků. V meziválečné době se u výše uvedených sborů střídali dva nejvýznamnější sbormistři – Hugo Kolbe a Viktor Riedel.²⁰ Viktor Riedel vedl i z *Männergesangverein* vzniknuvší *Jägerndörfer Gesangverein*.²¹

V Krnově se rozvíjela i chrámová hudba. Od roku 1908 datuje svou existenci *Spolek pro duchovní hudbu (Kirchenmusikverein)* při farním kostele sv. Martina (obr. 3). Orchester při *Kirchenmusikverein* vystupoval o nedělích a svátcích, ojediněle za vstupné, v kostele Minoritů a na Cvilíně jen zřídka. Čítal asi 16–20 členů, z toho několik profesionálů. Jeho vedoucí, profesor Konrad Schmitz, byl původně profesorem na konzervatoři v Lipsku.²² Orchester měl tedy obrovskou úroveň, součástí jeho repertoáru bylo např. Mozartovo *Requiem* (1924), Beethovenova *Mše C dur*, Schubertova *Mše G-dur*, Haydnova *Svatá mše* a oratorium *Sedm slov vykupitelových*.²³

Chrámový sbor fungoval i v krnovské synagoze (obr. 4). Židovská menšina si udržovala vlastní kulturu, respektovala a uctívala však i systémy československého republikánství (např. v roce 1937 byla uskutečněna v synagoze mše na počest státního svátku ČSR).²⁴

Další pěvecký spolek *Singgemeinde* byl malý sbor úzce spjatý s krnovskou reálkou,²⁵ neboť vedoucím tohoto sboru byl mladý profesor dr. Johannes Klein. Klein šířil hudební osvětu mezi mládeží, specializoval se na výchovu mladých zpěváků. Byl autorem kritik, organizátorem přednášek o hudbě.²⁶ *Singgemeinde* většinou vystupovala v evangelickém kostele (obr. 5), specializovala se na zpěv starých lidových písní.

²⁰ HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. 1. vydání. Krnov: 2008, s. 9.

²¹ MÜLLER, Langer. *Lexikon zum Deutschen Musikkultur. Böhmen, Mähren, Sudetenschlesien*. Mnichov: F. A. Herbig, 2000. s. 591. ISBN 3-7844-2799-5.

²² Hrček: *Hudební život...*, s. 22.

²³ IBID, s. 9.

²⁴ ANDRLE, Petr. *Žid, který již nechtěl být Kurtem* [online]. © 2014 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/osobnost-zid-ktery-jiz-nechtel-byt-kurtem-fiq-p_kultura.aspx?c=A120816_231449_p_kultura_wag>.

²⁵ Pěvecký sbor při reálce existoval již od 19. století.

²⁶ HRČEK: *Hudební život...*, s. 19.

Kromě již jmenovaných existoval v Krnově i dělnický pěvecký spolek *Arbeitsgesangverein* hlásící se k ideálům sociálně demokratické strany.²⁷

Aktivní po první válce zůstal i spolek *Musikvereinnigung* (obr. 6) založený roku 1876. V roce 1922 byl zřejmě oficiálně zrušen, ale krnovské noviny se o něm zmiňují i později.²⁸ Tento spolek fungoval buďto jako veliký orchestr, jehož členové příležitostně jezdili po zábavách dělení do malých sekcí (např. sekce *Schrammelmusik*, *Sextet*, *Salonkapelle* aj.), anebo jen prostě zaštiťoval takoveto menší krnovské kapely. Často jmenovaným dirigentem těchto souborů byl Richard Steidel. Pod *Musikvereinnigung* spadal i velký dechový orchestr *Blechmusik* vedený Adolfem Melzerem a vojenská kapela *Regimentskapelle* řízená npor. Vaňoučkem. Z dalších menších kapel, které hrály po zábavách, jmenuji *Kapelle Müller*, *Lerch*, *Klein* a *Wolf*. Většina takovýchto souborů hrála moderní taneční hudbu (tzv. „Schrammelmusik“).

K nově vzniknuvším patří kytarový a mandolinový soubor *Germania* (založen 1921) a mandolinový klub *Carmen* (1922).²⁹

Krnovský hasičský sbor byl kulturně činnou skupinou, hasiči zde pořádali velké zábavy a tancovačky. Z inzerátů lze odhadovat, že tedy existoval velký hasičský dechový orchestr.

Orchestr krnovské reálky byl oficiálně založen v roce 1929 (existoval však již o rok dříve) profesorem matematiky Karlem Weinfeldem. Z původních osmi členů se záhy rozrostl a ve školním roce 1935/36 měl na 63 hráčů ze všech tříd. Je obdivuhodné, že si profesor sám vychovával většinu hráčů na hluboké smyčce, bicí a dechové nástroje. Vzdělával své žáky v oblastech hudební teorie a vedl je k dobrému hudebnímu vkusu. Poslední zmínky o orchestru v novinách pocházejí z roku 1938. Mládežnická kultura následně ustoupila do pozadí a pozornost se přenesla na činnost tělovýchovných spolků.³⁰

Roku 1936 prof. Weinfeld s orchestrem secvičil *klavírní koncert d-moll* J. S. Bacha, sólistou byl pozdější význačný klavírista, varhaník, pedagog a absolvent hudební konzervatoře v Lipsku Amadeus Webesinke. Otec Webesinkeho byl na reálce profesorem a strýc kantorem a varhaníkem. Před maturitou pravidelně vystupoval na tzv. večerech *Hausmusik* a jiných akcích, v roce 1937 zahrál na koncertě k 5. výročí školních varhan (Bachova *Toccata a fuga d-moll*).³¹

²⁷ HRČEK: Hudební život..., s. 6–7.

²⁸ IBID.

²⁹ IBID.

³⁰ IBID.

³¹ *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndorfer Bezirkszeitung*. č. 8 (srpen), 10. roč., Krnov: 1936, s. 75.
HRČEK: Hudební život..., s. 24–25.

Sloučením několika městských orchestrů vznikl roku 1925 jeden velký. V rámci *Stadtkapelle* (obr. 7) neexistovala menší seskupení (jako tomu bylo u *Musikvereinu*); *Stadtkapelle* byla skutečným symfonickým orchestrem. Jen opravdu výjimečně se v novinách dočítáme např. o dechové hudbě této kapely.

Většina hráčů ze *Stadtkapelle* bydlela mimo město, proto je skutečně obdivuhodné, jaký repertoár byla amatérská kapela schopna secvičit: ze symfonických děl to byla Schubertova *Nedokončená*, Beethovenova *Osudová*, dále instrumentální koncerty Mozartovy, tři klavírní koncerty Beethovenovy, Chopinův, Lizstův a Čajkovského koncert. S krnovskými sbory nazkoušeli ve 20. a 30. letech velká oratorní díla od Haydna,³² Schumanna a Händela.³³

V roce 1930 měl sobor 56 členů, roku 1935 dokonce 93 hráčů. *Stadtkapelle* byla ve své době největším hudebním seskupením. Příležitostně kapela vypomáhala v divadle při inscenacích oper (v takových případech byl uváděn název *Stadttheaterkapelle*), běžně hrávala na plesech, pohřbech atp.³⁴

Do roku 1925 kapelu řídili Rudolf Sperlich (majitel hudební školy a hospodář *Stadtkapelle*) a Franz Hein (taktéž ředitel jiné hudební školy), specializovali se na interpretaci populárnější hudby. V září roku 1925 byl do funkce vedoucího jmenován bývalý vojenský kapelník Franz Gareis. Pod jeho vedením orchestr také hrál spíše vyšší populár.³⁵

3.2 Obecné údaje o hudební kultuře Krnova mezi válkami

Prvorepublikový Krnov (obr. 1) byl kulturně velmi bohatým městem, o hudební vyžití zde nebyla nouze. V meziválečném období tvořila německá část obyvatel asi 95% populace.³⁶ Mluvíme-li tedy o hudebním životě v Krnově mezi válkami, jedná se z drtivé většiny o německou kulturní iniciativu.

Pravidelně byly pořádány koncerty jak symfonické a vokální hudby, tak hudby komorní. V *Jägerndorfer Zeitung* vycházely pozvánky na hudební akce a následné – většinou velmi kladné – kritiky. Ač neaprobovaní, zasvěceně je psali profesori krnovské reálky (nejčastěji dr. Adamek a prof. Weinfeld).³⁷

Na koncertech komorní hudby většinou vystupovali hostující profesionálové (ze sólistů nejvíce klavíristé, houslisté a zpěváci), symfonická a vokální veřejná vystoupení uskutečňovala místní tělesa.

³² např. Heydnovo Čtvero ročních období v roce 1932 secvičilo 180 instrumentalistů a sboristů

³³ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

³⁴ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 591.

³⁵ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

³⁶ PETROVÁ, Silva: *Problematika odsunu krnovských Němců po 2. světové válce v projektové výuce v rámci OV*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy. Vedoucí práce Radim ŠTĚRBA.

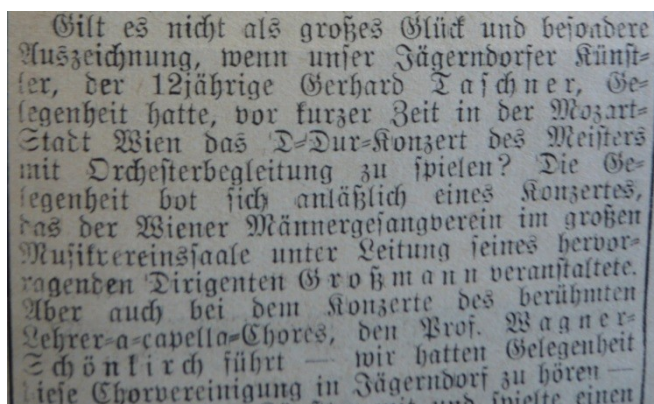
³⁷ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

V Krnově se narodilo mnoho nadaných hudebníků, jejichž význam toto město přesahuje.

Varhaník a klavírista Amadeus Webersinke (1920–2005), (obr. 8) se narodil v Berouně, v Krnově však vyrostl. Byl význačným interpretem Bachových děl, koncertoval na mnoha místech Evropy i Asie, byl profesorem na Leipziger Musikhochschule a Dresdner Musikhochschule.

Dirigent a skladatel – původním povoláním učitel – Bert Rudolf (1905–1992), (obr. 9) byl rodákem ze Zátora. Proslavil se jako skladatel a tvůrce filmové hudby, mezi válkami působil jako kapelník divadelního orchestru v Opavě a Olomouci. Byl i hudebním kritikem, jako korepetitor hrával s G. Taschnerem. Za svá díla získal mnohá ocenění.³⁸

Krnovský rodák Gerhard Taschner (1922–1976) byl obrovským talentem a krnovskou „dětskou uměleckou hvězdou“. Jako sólista si v pouhých dvanácti letech zahrál s doprovodem orchestru Mozartův koncert *D-dur* ve Vídni. Z rubriky *Stadt und Kunst* z *Jägerndorfer Zeitung* pochází následující inzerát, který o tomto počinu informuje.³⁹

Ve čtrnácti letech koncertoval Taschner v Krnově. V devatenácti letech dokonce sólově hrál s Berlínskou filharmonií. Později získal profesuru na Hochschule für Musik v Berlíně.⁴⁰

V neposlední řadě je nutno zmínit jméno Hanze Kreuzingera. Jako vynikající houslista byl členem Vídeňské filharmonie a k.u.k Hofkapelle.

Ač rodačka z Vídně, v Krnově žijící a s ním úzce spjata byla význačná klavíristka Poldi Mildner (1915–2009), (obr. 10). Od roku 1926 studovala klavír ve Vídni, ve dvanácti letech vystupovala s *Vídeňskou filharmonií* s Lisztovým *klavírním koncertem Es-dur*. Mildner je stejně jako Taschner pokládána za „zázračné dítě“. V sedmnácti letech např. vystupovala v newyorské *Town Hall*. Za 2. světové války žila v USA, kde se osobně setkala Rachmaninovem, Ravelem či Gershwinem. Na univerzitě v Detroitu získala čestný

³⁸ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 1241–1242.

³⁹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 63 (květen), 63. roč., Krnov: 1935, s. 7.

⁴⁰ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 592.

doktorát. Později přesídlila do Buenos Aires, právě tam začala její pedagogická kariéra. Po skončení války působila hlavně v Německu, na Musikhochschule ve Frankfurtu nad Mohanem jí byla udělena docentura.

Jako již světově proslulá interpretka vystupovala v Krnově na oslavách otevření nového městského divadla v roce 1936. Mildner patří mezi největší německo-rakouské pianistky 20. století.⁴¹

Ingeborg Herkomer byla další slavnou krnovskou pianistkou, v 60. letech získala profesuru na Franz-Liszt-Hochschule ve Výmaru.⁴²

V Krnově působil minimálně, ale jako dirigent Metropolitní opery se po 2. sv. válce proslavil Kurt Behr (1911–1986), (obr. 11). Proto bych ho tedy označila za nejspěšnějšího krnovského hudebníka. Bohužel mu v Krnově není věnována jediná pamětní deska ani pomník, jeho úspěchy jsou podle mého názoru hrubě nedoceny.

Kurt Behr se narodil v rodině kantora židovské obce a vynikajícího učitele hudby Hermanna Behra. Níže uvádím jeho inzerát o výuce hudby a kontrapunktu (vlevo)⁴³ a pozvánku na koncert židovských písní (vpravo).⁴⁴

Po otci zdědil Kurt hudební nadání. Od malička jej vyučoval hře na klavír a housle. Kurt vystudoval krnovskou reálku, posléze hudební akademii a práva v Praze, věnoval se kompozici. Druhá světová válka zastavila jeho kariéru v Deutsche Oper.⁴⁵

Během 2. světové války se oženil s opavskou rodačkou Elisabeth Eicher. Kvůli židovskému původu byli manželé deportováni do koncentračního tábora v Osvětimi a jako zázrakem válku přežili. Behrovi rodiče přečkali tyto časy ve Švédsku. Behr si poznamenaný hrůzami nacismu počestil křestní jméno. S manželkou přesídlil do Bruselu, později do USA, kde se narodila jejich dcera Evelyn. Zde budoval kariéru a od roku 1954 působil jako dirigent

⁴¹ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 920–921.

⁴² IBID, s. 592.

⁴³ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 54. roč., Krnov: 1926, s. 8.

⁴⁴ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12, 49. roč., Krnov: 1921, s. 5.

⁴⁵ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 154.

Metropolitní opery. Tuto funkci zastával celých 23 let. Po jeho smrti vyšlo v *New York Times* smuteční oznámení. Osoba Kurta (Jana) Behra symbolizuje kulturní přínos židovských obyvatel v příhraničních oblastech.⁴⁶

Další významní krnovští hudebníci byli převážně učiteli hudby, koncertovali jen příležitostně: Gerda Frank, Otto Franke, Rudolf Franke, Editha Krause, Theresia Rudolf-Honsig, Else David, Margarete Taschner aj.

V Krnově existovalo mezi válkami několik soukromých hudebních škol. Nebyly to však školy v dnešním smyslu slova, ale v podstatě učitelé jednotlivci. K výkonu povolání bylo nutné živnostenské povolení k provozování hudebního vyučování, nejméně pět žáků a odpovídající vzdělání (viz vyhláška MŠANO v kapitole 2.3). Jedinou školou, která zaměstnávala více učitelů vyučujících hru na různé nástroje, byla pobočka opavské školy p. Grandeho.⁴⁷

Na základě inzerátů v krnovských novinách se dozvídáme, že v Krnově vyučovali hudbu jmenovitě tyto: Rudolf Sperlich, Franz Hein, Konrad Schmitz, Ludwig Grande, Emilia Pulkert, Steffi Höfer, Hermann Behr, Editha Krause, Gustav Jeschek, Gerda Frank, Else Sperlich, Ilse Steffan, Gerda Schmidt, Heinrich Schmidt a Hugo Brandis. Pro příklad jsem nafotila inzerát houslisty R. Staidela (vlevo)⁴⁸ a inzerát Hanse Keitela z Opavy (vpravo).⁴⁹

Hudebniny si opatrovali hudebníci většinou opisováním a koupí (dovoz z Opavy, Vratislavi, Vídně a Krakova). Prodejci hudebních nástrojů byli podle inzerátů v dobových novinách A. Kresta a Alois Hellmann (obr. vlevo)⁵⁰ a hudební dům Vollmer z Opavy. Opravářem a ladičem klavírů byl v Krnově Karel Palisa (obr. vpravo).⁵¹

⁴⁶ ANDRLE, Petr. *Žid, který již nechtěl být Kurtem* [online]. © 2014 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: http://neviditelnypes.lidovky.cz/osobnost-zid-ktery-jiz-nechtel-byt-kurtem-fiq-p_kultura.aspx?c=A120816_231449_p_kultura_wag.

⁴⁷ HRČEK: *Hudební život...*, s. 8–11.

⁴⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69, 51. roč., Krnov: 1923, s. 6.

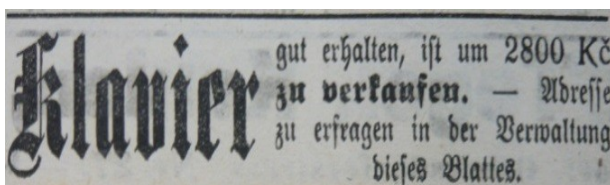
⁴⁹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 9 (leden), 55. roč., Krnov: 1927, s. 7.

⁵⁰ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 59. roč., Krnov: 1931, s. 6.

⁵¹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 53, 50. roč., Krnov: 1922, s. 7.

Ze stran *Jägerndorfer Zeitung* je patrné, že velmi běžné byly inzeráty na nákup a prodej nástrojů: pianin (viz obr. vlevo),⁵² křidel, houslí, kytar, harmonik, časté jsou i prodeje mandolín a dokonce harmonií a citer (vpravo).⁵³ Citory byly překvapivě velmi oblíbeným nástrojem (několikrát jsem viděla anonci na citerový koncert).

V 70. letech 19. století byl vystaven hotel Tiroler⁵⁴ (dnešní Slezský domov; viz obr. 12). Jeho velký a malý sál byl k dispozici pro velké hudební a jiné kulturní produkce.⁵⁵ Dalším velkorysým prostorem pro pořádání akcí tohoto typu byla budova Dělnického domu z roku 1903 (obr. 13 a, b), sál hotelu Metropol na Zámeckém náměstí v centru města a honosný sál Střeleckého domu (tzv. „Schützenhaus“ z roku 1908, obr. 14).⁵⁶ V těchto prostorách se zpravidla pořádaly plesy a velké koncerty. Ve Střeleckém domě byla navíc pro letní dny k dispozici i prosklená veranda a zahrada.

⁵² *Jägerndorfer Zeitung*. č. 65, 50. roč., Krnov: 1922, s. 4.

Cena klavíru se tehdy pohybovala od 2 800,- do 4 000,-.

⁵³ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 18 (únor), 47. roč., Krnov: 1919, s. 8.

⁵⁴ *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=533&mid=15>>.

⁵⁵ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

⁵⁶ MINTÁLOVÁ, Markéta. *Kino Mir 70 Krnov* [online]. [cit. 8. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://www.infokrnov.cz/cs/kam-za-kulturou/119-kino-mir-70-krnov>>.

K tanci, poslechu a pro pobavení hrály v hospodách či kavárnách malé kapely s různorodým obsazením, jejich repertoár byl nejednotný – německé lidové písně, dobové šlágry a jiné známé melodie.⁵⁷ Od 30. let byla čím dál častější vystoupení jazzových kapel.

Překvapivě i koncerty vážné hudby se konaly v pohostinstvích. Podle dobových inzerátů to byly konkrétně hostinec Metropol, kde bylo i kino, dále hospoda s tančírnu na Cvilíně, několik hospod na Albrechtické ulici, vinárna a vesnické hospody, např. v dnešních příměstských částech hostinec v Chářové (tehdy samostatná část města Krotendorf), Chomýži (Komeise), na Ježníku (Mösning) a v Kostelci (Weißkirsch), v Branticích (Bransdorf) atd. (viz obr. 1). Hojně využívané byly při koncertech za hezkého počasí i zahrady. Z krnovských kaváren jmenuji Café-Restaurant Minoritenplatz, Café Post, Stadtkafé, Café Austria a kavárnu v hotelu Staatsbahn.

V následujících kapitolách vyberu a okomentuji nejzajímavější články a jiné informace z *Jägerndorfer Zeitung*, které se týkají meziválečného hudebně-kulturního života v Krnově a na Krnovsku. Veškeré inzeráty a pozvánky na koncerty se pravidelně objevují ve dvou až třech číslech novin po sobě a to spíše na zadních stránkách.

Nejtypičtější jsou pozvánky na zábavy s doprovodem moderní salónní hudby (tzv. „*Schrammelmusik*“), kterým se nejčastěji říkalo „*Kränzchen*“ (česky doslovně „*věneček*“). Těmito lidovými tancovačkami se rozumí např. „podnikové večírky“ (viz obr. níže),⁵⁸ taneční zábavy spojené s jinou zábavnou produkcí, někdy ukončení tanečního kurzu (tedy dnešní „závěrečná“) či posvícenská tancovačka (často spojená s ochutnávkou domácích klobás a paštik).

⁵⁷ HRČEK: Hudební život..., s. 10.

⁵⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 10 (únor), 47. roč., Krnov: 1919, s. 6.

V březnu kvůli volbám a v prosinci kvůli reklamám na vánoční dárky inzeráty s hudební tematikou vždy prořídly, dále jsem vypožorovala logický úbytek inzerátů o kultuře v období hospodářské krize a v letech před 2. světovou válkou.

V celém meziválečném období se v *Jägerndorfer Zeitung* nepravidelně objevovala rubrika *Stadttheater* (někdy nazvaná *Theater und Kunst*). Činoherní, operetní i operní představení zde byla inzerována a následně kritizována. Program divadla byl velmi variabilní a bohatý. Z hudebních představení to byly koncerty komorních těles a vystoupení Stadtkapelle, ve 20. letech nejčastěji operety, ve 30. spíše opery. V naprosté většině se jednalo o díla německých autorů.

Jmenuji příklady světově proslulých oper, které se v Krnově v meziválečných letech hrály: *Lazebník sevillský*, *Čarostřelec*, *Bludný Holanďan*, *Mistři pěvci norimberští*, *Svět na měsíci*, *Prodaná nevěsta*, *Hubička*, *Její pastorkyňa*, *Figarova svatba*, *Kouzelná flétna*, *Così fan tutte*, *Ariadna na Naxu*, *Růžový kavalír*, *Turandot*, *Tosca*, *Aida*, *La Traviata*, *Rigoletto*, *Don Carlos*, *Carmen*, *Hoffmannovy povídky* aj.

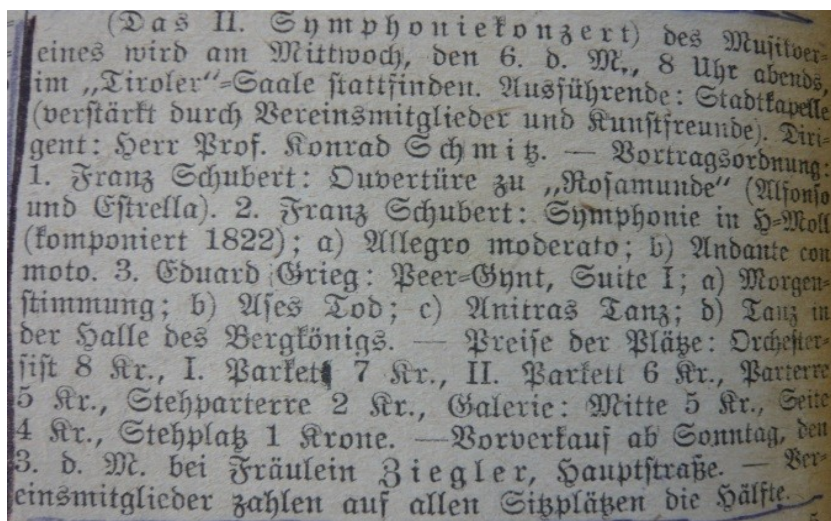
Z operet např. *Noc v Benátkách*, *Netopýr*, *Tisíc a jedna noc*, *Krásná Helena*, *Modrovous*, *Země Úsměvů*, *Kde skřivánek zpívá*, *Čardášová princezna*, *Polská krev*, *Madame Pompadour* či klasický balet *Bajadéra*. Níže vkládám neobvyklou ilustrovanou anonci z novin z roku 1935 (tříaktová opereta *Das Hollandweibchen* od E. Kálmána).

Npravidelně v *Jägerndorfer Zeitung* vycházel program divadla. Akce se zde konaly dvakrát až třikrát týdně, z toho vždy minimálně jedna hudební produkce.⁵⁹

⁵⁹ *Jägerndorfer Zeitung*. 1918–1939.

O tradici krnovského divadelnictví nemůže být do konce 20. let řeči, až v roce 1928 byla podle plánů architekta Leo Kamella vystavěna velkorysá divadelní budova s promítacím sálem se 750 místy. Fakt, že si mohlo město divadlo dovolit vystavět, svědčí o tehdejší bohatství Krnova, které pramenilo zvláště z prosperujícího textilního průmyslu.⁶⁰ Na obrázku níže vkládám výňatek z rubriky *Theater und Kunst*, který o výstavbě podává zprávu.⁶¹

Jako divadelní sál původně sloužily prostory sálu v hotelu Tiroler. Ani v novém zázemí nevznikla stálá scéna, neboť od roku 1918 existovala organizace *Städtebundestheater Troppau-Jägerndorf*. Tak si krnovská správa zajistila pravidelné hostování opavských dvakrát do týdne.⁶² Z ročenek 1934–1936 není už ovšem zřejmé, zda představení nebyla již v samostatné režii krnovského ansámblu.⁶³ V Krnově existoval i *Das deutsche Theaterverein*, zřejmě jakýsi členský klub krnovského divadla.⁶⁴

Rubrika *Stadtkino* se objevovala v *Jägerndorfer Zeitung* od roku 1922 a také souvisí s hudebním životem, neboť v kině u promítání němých filmů hrával pianista, výjimečně i menší orchestr.

Informace o činnosti hudebních spolků byly někdy otištěny i v rámci rubriky *Stadt und Land*.

⁶⁰ MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 591.

⁶¹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 97 (prosinec), 56. roč., Krnov: 1928, s. 8.

⁶² MÜLLER: Lexikon zum Deutschen..., s. 591.

⁶³ HRČEK: Hudební život..., s. 10.

⁶⁴ *Stadttheater Jägerndorf. Spielzeit 1938/1939*. Krnov: Stadtgemeinde Jägerndorf, 1938.

3.3 Hudební akce a události

3.3.1 Období po 1. světové válce

Těsně po 1. sv. válce 7. prosince byl v prostorách velkého sálu Hotelu Tiroler uskutečněn koncert k 60. výročí založení *Männergesangvereienu*.⁶⁵ Domnívám se, že výstup byl součástí oslav konce války. Sbor vystupoval jen při význačnějších událostech.

Symboliku poválečných „nových začátků“ vidím i v pravidelných informacích o nábořech do tanečních kurzů (např. obr. vlevo).⁶⁶ Baletní mistr Max Fuhrmann byl organizátorem tanečních kurzů a zábav.

Dále za zajímavý pokládám inzerát o náboru hudebníků do neúplného divadelního orchestru (obr. vpravo).⁶⁷ Placené zpěváky hledal v roce 1920 i *Kirchenchor*. Bylo potřeba doplnit „prořídle“ poválečné stavy.

Těsně po první světové válce existovaly v Krnově jen tři hudební školy.⁶⁸

Neboť 47. ročník *Jägerndorfer Zeitung* z roku 1919 jsem zkoumala již od lednových vydání, plesová sezóna byla v plném proudu. Našla jsem zde množství nádherných pozvánek na plesy a na dnes neobvyklé maškarní bály. Pro příklad uvádím inzerát na ples válečných veteránů v Horní Dubnici (něm. Taubnitz; viz obr. vlevo) a na jeden maškarní bál (obr. vpravo).⁶⁹

⁶⁵ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 92 (listopad), 46. roč., Krnov: 1918, s. 1.

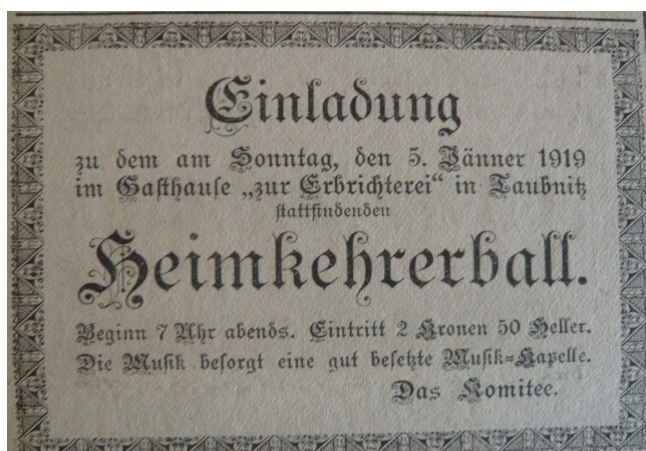
⁶⁶ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 98 (prosinec), 46. roč., Krnov: 1918, s. 4.

⁶⁷ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 99 (listopad), 46. roč., Krnov: 1918, s. 5.

⁶⁸ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

⁶⁹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 1 (leden), 47. roč., Krnov: 1919, s. 5.

Jägerndorfer Zeitung. č. 4 (leden), 47. roč., Krnov: 1919, s. 4.

V sezóně 1919/20 uspořádal opavský Filharmonický orchestr sérii čtyř koncertů a vystoupil i v Krnově. Dále zde již cizí orchestry nehostovaly.⁷⁰ Krnované měli kapelu vlastní. Níže uvádím pozvánku na koncert *Stadtkapelle* v hotelu Metropol. Podobných se v *Jägerndorfer Zeitung* vyskytovala v meziválečném období celá řada.⁷¹

Pro zajímavost uvádím kuriózní inzerát hostinského z Býkova, který své zákazníky v novinách lákal na hudbu z flašinetu (obr. dole).⁷²

3.3.2 20. léta

Významnou událostí 20. let je vybudování hudebního pavilonu v městských sadech (obr. 15). Hlavními iniciátory výstavby altánu byli členové *Stadtkapelle*. Městští radní ustanovili, že náklady za elektřinu spojené s provozem altánu bude hradit spolek sám.⁷³

⁷⁰ HRČEK: Hudební život..., s. 8–11.

⁷¹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 38 (květen), 47. roč., Krnov: 1919, s. 5.

⁷² *Jägerndorfer Zeitung*. č. 61 (červenec), 47. roč., Krnov: 1919, s. 6.

⁷³ *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndorfer Bezirkszeitung*. č. 3 (březen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 24.

Po jeho zbudování byly často pořádány venkovní koncerty a sice buďto v plném obsazení nebo děleně po sekcích (koncerty dechovky či smyčcové sekce).⁷⁴

I počátkem 20. let se v *Jägerndorfer Zeitung* ještě objevují náborové inzeráty, které lákají nové hráče do souborů, už jsou však konkrétnější (např. *Stadtkapelle* hledala prvního hornistu).⁷⁵

Obrázek níže je pozvánkou na koncert a lidovou zábavu místních hasičů z července 1920.⁷⁶ Orchestr musel být veliký, neboť tak okázalou pozvánku jsem doposud viděla jen od sdružení *Männeresangverein*. Pozvánky na větší akce – zpravidla akce hasičského sboru, koncerty *Männeresangverein* a symfonické koncerty *Stadtkapelle* – se někdy vyskytly i jako podlouhlá upoutávky na předních stránkách.

Roku 1921 vyšel v krnovských novinách unikátní a první inzerát o prodeji elektrického hracího stroje⁷⁷ a byl inzerován i koncert dámské kapely *Walzenträum* na zahradě hostince v Chářové (obr. níže).⁷⁸ O tomto seskupení jsem nenašla žádné bližší informace; zřejmě fungovalo jen krátce.

Z dalšího ročníku *Jägerndorfer Zeitung* pochází inzerát o policejním plese pro zvané (obr. dole). Od té doby se zde objevoval každý rok.⁷⁹

⁷⁴ HRČEK: Hudební život..., s. 6–8.

⁷⁵ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 71, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.

⁷⁶ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 54 (červenec), 48. roč., Krnov: 1920, s. 3.

⁷⁷ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 17, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.

⁷⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 42, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.

⁷⁹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12 (únor), 50. roč., Krnov: 1922, s. 3.

Z roku 1923 jsou následující dvě poměrně neobvyklá oznámení: první (vlevo níže) zve na koncert vážné hudby (lesní roh a zpěv).⁸⁰ Ač je to překvapivé, pozvánky na koncerty vážné hudby se v novinách vyskytovaly dosti zřídka. Druhý inzerát zve na Štěpánskou taneční zábavu.⁸¹

Morgen Donnerstag, den 21. Juni 1923,
 um halb 9 Uhr abends im Café-Restaurant
 des Herrn GEBÄUER, Hauptstraße Nr. 10:
Solistenkonzert
 des beliebten Waldhorn-Virtuosen und
 Konzertsängers Herrn Otto Dietrich,
 ehemaliges Mitglied der Wiener Volksoper.
 Nach Bericht der „Freudenthaler Zeitung“ vom 6. Juni ist obiger
 Künstler ein Landsmann, geboren in Raasch und nach Kritik
 angeführter Zeitung werden seine künstlerischen Darbietungen über-
 all mit stürmischem Beifall belohnt. — Es steht den Besuchern
 von Jägerndorf und Umgebung ein seltener Kunstgenuss bevor.

**ROBERT MÜCK, Gasthaus
 KROTENDORF.**
 Mittwoch, den 26. Dezember 1923:
**STEPHANIE-
 KRÄNZCHEN.**
 Anfang 1/2 8 Uhr. Eintritt Kč 2-50.
 Hiezu ladet höflichst ein Der Wirt.

Roku 1924 byl v Krnově na Radničním náměstí otevřen obchod hudebními nástroji (viz inzerát níže).⁸²

Geschäfts-Anzeige.
 Mit 1. März 1924 werden wir unserem Unter-
 nehmen eine eigene Abteilung für
**Musik-Instrumente und
 Bedarfsartikel**
 angliedern. — In Violinen, Mandolinen, Gitarren,
 Zithern usw., sowie Saiten und sonstigen Musik-
 bedarfsartikeln, werden wir nur erstklassige
 Qualität zu den mäßigsten Preisen führen.
**Westschlesische Verlags- und Versand-
 buchhandlung, Jägerndorf,
 Rathausplatz Nr. 25.**

Stejného roku proběhl v hotelovém velkém sále první hromadný poslech rozhlasu. Přístroj tehdy zapůjčil továrník Hermann Larisch. V roce následujícím se poslechy koncertů

⁸⁰ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 49 (červen), 51. roč., Krnov: 1923, s. 4.

⁸¹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 102 (prosinec), 51. roč., Krnov: 1923, s. 11.

⁸² *Jägerndorfer Zeitung*. č. 17 (únor), 52. roč., Krnov: 1924, s. 6.

konaly po hostincích a v roce 1926 pak oficiálně vznikl v Krnově německý *Radioklub*.⁸³ Od poloviny 30. let začaly krnovské noviny uveřejňovat program některých velkých evropských rozhlasových stanic. Následující reklama pochází z roku 1925.⁸⁴

V tomto období se také často začínají objevovat pozvánky na koncerty cikánských hudeb (obr. níže).⁸⁵

Od roku 1926 se krnovské noviny zmiňovaly o jazzových kapelách a jejich koncertech (*Jazzkapellen* vytlačily *Schrammelkapellen*). První pozvánku na zábavu nepojmenované jazzové kapely v hospodě na Ježníku vkládám níže.⁸⁶

Roku 1927 byl v městském parku na popud spolku *Männergesangverien* instalován pomník Franze Schuberta (obr. 16). Socha byla vytvořena akademickým sochařem Stadlerem

⁸³ HRČEK: Hudební život..., s. 9.

⁸⁴ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12, 53. roč., Krnov: 1925, s. 6.

⁸⁵ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 45 (červen), 53. roč., Krnov: 1925, s. 6.

⁸⁶ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 20 (březen), 54. roč., Krnov: 1926, s. 4.

a ustavena na místě původního pomníku císaře Franze Josefa (dnes pomník Bedřicha Smetany). Z uctívání Schuberta se stal doslova kult, neboť oslavy při odhalení trvaly tři dny (viz obr. níže).⁸⁷ Zdrojem peněz byl příspěvek od města ve výši Kč 5000,-.⁸⁸ K tomu byly v Krnově uspořádány dva koncerty, jejichž výtěžek pomník spolufinancoval.⁸⁹

Profesor krnovské reálky dr. Klein zorganizoval ve školním roce 1927/1928 v hotelu Tiroler divadelní představení, kde debutoval i nový školní orchestr vedený Karlem Weinfeldem. Žáci po dobu existence souboru nacvičili mnohé činoherní kusy (*Wilhelm Tell, Zdravý nemocný, Faust,...*). „Kromě toho se konaly oslavy k nejrůznějším příležitostem: den založení republiky, prezidentovy narozeniny, jubilea básníků a hudebníků (Bach, Händel, Smetana, Dvořák).“⁹⁰ I další profesori byli kulturně činní.

Učitelé byli organizátory kulturního života nejen v Krnově a na Krnovsku, ale i iniciátory vzniku a fungování většiny hudebních spolků v německých a českých městech v celé ČSR.⁹¹

Za zmínku jistě stojí koncerty souborů donských kozáků (inzerát níže),⁹² které několikrát vystoupily s repertoárem ruských autorů. Vystoupení měla vynikající kritiku.⁹³

⁸⁷ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 35 (květen), 55. roč., Krnov: 1927, s. 2.

⁸⁸ *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndorfer Bezirkszeitung*. č. 8 (srpen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 76.

⁸⁹ *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndorfer Bezirkszeitung*. č. 5 (květen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 33. HRČEK: Hudební život..., s. 9.

⁹⁰ *Almanach ke 120. výročí založení vyšší reálky a 50. výročí gymnázia v Krnově*. Přeložila Ludmila Čajanová. Krnov: ředitelství státního gymnázia v Krnově, 1995, s. 37–38.

⁹¹ HRČEK: Hudební život..., s. 6.

⁹² *Jägerndorfer Zeitung*. č. 1 (leden), 56. roč., Krnov: 1928, s. 11.

⁹³ HRČEK: Hudební život..., s. 6.

Do této sudetské oblasti zpravidla čeští umělci většího významu nepřijížděli, přesto je velikou událostí roku 1924 návštěva českého houslového virtuosa a význačného pedagoga Jaroslava Kociana, jehož koncert proběhl 21. května v hotelu Tiroler. Níže uvádím pozvánku z *Jägerndorfer Zeitung*.⁹⁴ Kocian zde koncertoval i v roce 1928.

11. listopadu 1928 byla slavnostně otevřena nová budova městského divadla (obr. 17 a, b, c, d, e). Při této příležitosti zahrála předehru z Wagnerovy opery *Tannhäuser* místní *Stadtkapelle*. Dirigoval Franz Gareus.⁹⁵

V roce 1929 v Krnově vystoupil prof. Henri Marteau.

Z roku 1929 je i následující inzerát, ve kterém zve hoteliér krnovské posluchače na koncert gramofonem reprodukované vážné hudby.⁹⁶

3.3.3 30. léta

Z roku 1930 pokládám za důležitý počín krnovského divadla – inscenaci Wagnerovy opery *Tannhäuser*. Wagnerovy opery jsou obecně interpretačně velice složité a těžko realizovatelné. Uvedení opery v krnovském divadle tedy svědčí o vysoké úrovni a dobrém chodu divadla (recenze z 23. listopadu viz obr. níže).⁹⁷ *Tannhäuser* zdaleka nebyl poslední Wagnerovou operou, která byla v Krnově k vidění.

⁹⁴ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 40 (květen), 52. roč., Krnov: 1924, s. 6.

⁹⁵ HRČEK: Hudební život..., s. 18.

⁹⁶ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 92 (listopad), 57. roč., Krnov: 1929, s. 6.

⁹⁷ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 94 (listopad), 58. roč., Krnov: 1930, s. 6.

„Tannhäuser“. Oper von Richard Wagner.
 Das alte und immer neue Motiv vom Kampf der sinnlichen und der geistigen oder göttlichen Liebe, so einfach und schier alltäglich es ist, hat hier unter der Hand des Meisters nicht bloß eine großartige Deutung und Behandlung erfahren — ganz abgesehen von der musikalisch-dramatischen Auslegung — sondern die leitende Idee, die unendlich große Barmherzigkeit Gottes, die auch die moralische Entrüstung des Papstes als ein kleines Ding erscheint, gibt dem bloß Inhaltlichen eine weltferne Größe. Es muß hier in erster Linie der großartigen Dirigentenkunst des Herrn Direktors Löwenthe in gedacht werden, der in immer tiefer Spannung und intensiver Schwingung mitreißenden Temperament das Orchester unter seinen Willen zwingt. So wurde der orchestrale Teil der Oper zu ganzem Genuß. Von den übrigen musikalischen Darbietungen muß gesagt werden, daß die Chöre hinter der Szene viel an Reinheit wünschen übrig ließen, der Tanz kaum den Forderungen an rhythmische Genauigkeit genügt. Von den Darstellern überragen die gesanglichen Leistungen des Herrn Meyer (Wolfram) und Herrn Wiggers (Tannhäuser) durch Wohlklang und richtiger Tonbildung alle übrigen. Es war ein außerordentlicher Genuß, die beiden Sänger zu hören. Die „Elisabeth“ des Fräulein Wessely war durchwegs auf der Höhe, das Organ klingt in Piano bei nicht forcierten Tönen viel angenehmer als in den höchsten Lagen, wo es zu scharf ist. Die gesangliche Leistung des Fräulein Mosko gab in der Mittellage sehr schöne, in der Höhe verliert es da und dort

Tzv. *Schlesische Weihnachtsspiele* byly specifickou tradicí, která od středověku přetrvávala ve Slezsku a některých oblastech Rakouska. 13. prosince byly podle předloh z 16. století předvedeny v sálu hotelu Tiroler tyto tradiční vánoční hry: *Adventspiel*, *Hirtenspiel* a *Herodesspiel*. Dočetla jsem se to v prosincovém vydání *Jägerndorfer Zeitung* z roku 1930.⁹⁸ Zda byly doprovázeny hudbou, není uvedeno, je však pravděpodobné, že byly zpívané.

Poměrně zásadní počinem bylo povolení provozu obchodu notami Alfredu Walterovi roku 1930. V letech 1930–1935 existovalo v Krnově až sedm hudebních škol.⁹⁹

V prosinci 1930 byl otevřen obchod hudebninami Aloise Hellmanna, krom prodeje hudebních nástrojů nabízel Hellmann i opravy.¹⁰⁰

Mnoho kulturních akcí ve 30. letech organizovala německá nacionálně-socialistická strana. Příkladem je výňatek z rubriky *Theater und Kunst* z roku 1930. Jedná se o pozvánku na operetní představení v Branticích.¹⁰¹

Brandsdorf. (Theaterabend.) Die hiesige Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei veranstaltet am Samstag, den 13. d. M., abends 8 Uhr, im Gasthause der Frau Anna Hanke einen Theaterabend, wobei die dreiaktige Operette „Wenn der Himmel voller Geigen“ zur Ausführung gelangt. Eintritt Ks 3.80.

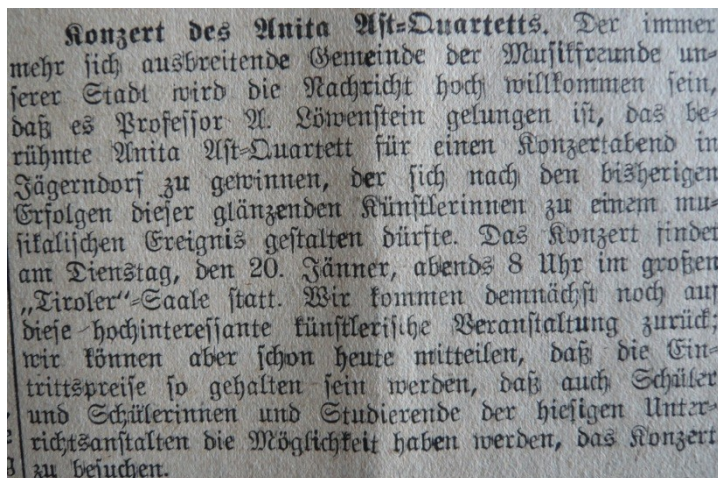
⁹⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 98 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 6.

⁹⁹ HRČEK: Hudební život..., s. 9–12.

¹⁰⁰ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 102 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 13.

¹⁰¹ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 99 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 4.

V pozvánce na koncert z roku 1931 jsem objevila zajímavé jméno – prof. A. Löwenstein, do Krnova pozval umělce z *Anita Ast-Quartett* a vystoupení organizoval (viz obr. níže).¹⁰² V článku z rubriky *Von unserem Stadttheater* je vysvětleno, o koho se jedná: prof. Löwenstein byl tehdejšími vedoucího krnovského divadla.¹⁰³

V době světové hospodářské krize se mnoho komorních koncertů přesouvalo do menších prostor v aule krnovské reálky, kde byly od roku 1932 k dispozici i varhany. Víme o benefičních koncertech, které se v této době uskutečnily na podporu nezaměstnaných. Jako příklad uvádím koncert vojenské hudby posádkového velitelství v parku a následný slavnostní koncert v hotelu Tiroler v říjnu 1931 (obr. 18) a klavírní recitál Poldi Mildner v říjnu 1932 (obr. 19).¹⁰⁴

Články v novinách z 30. let oznamující kulturní akce vlivem politických změn výrazně prořídly. Od roku 1933 vycházely *Jägerndorfer Zeitung* třikrát do týdne.

V únoru roku 1933 vystoupil v Krnově v sálu hotelu Tiroler významný český houslový virtuóz a skladatel Jan Kubelík. V recenzi, která vyšla 5. února, je vypsán celý technicky náročný repertoár: houslový koncert a moll C. Goldmarka, Beethovenova *Romance*, Bachovo *Preludium pro sólové housle*, Schumannova *Večerní píseň* a *Rondo capricioso* od C. Saint-Saënsa. V druhé části koncertu zazněla díla vlastní: *Oktaventanz*, *Canzonetta* a *Tarantella*. Nakonec interpret zvolil Paganiniho *Campanellu*. Na klavír Kubelíka doprovázel prof. A. Holeček.¹⁰⁵

Z roku 1933 je následující neobvyklý inzerát krnovských učitelů (níže).¹⁰⁶

¹⁰² *Jägerndorfer Zeitung*, č. 4 (leden), 59. roč., Krnov: 1931, s. 6.

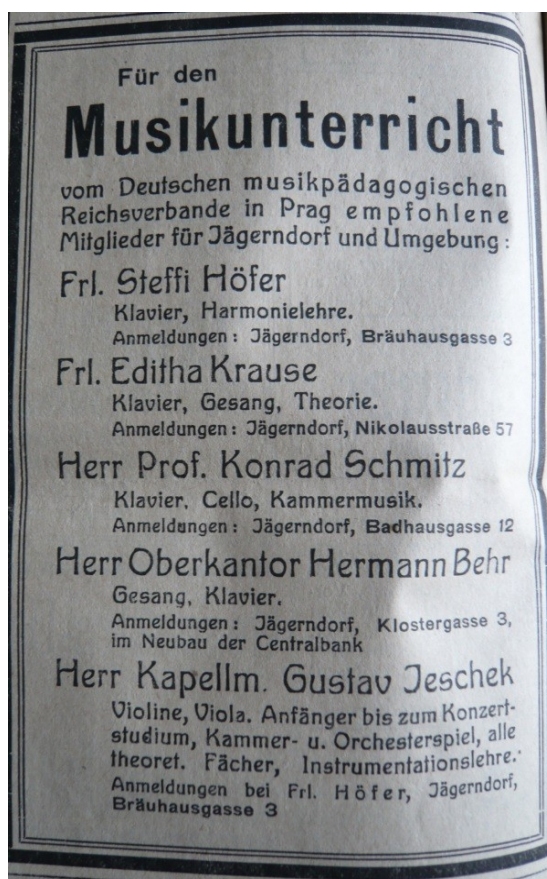
¹⁰³ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 91 (listopad), 61. roč., Krnov: 1933, s. 2.

¹⁰⁴ HRČEK: Hudební život..., s. 9–12.

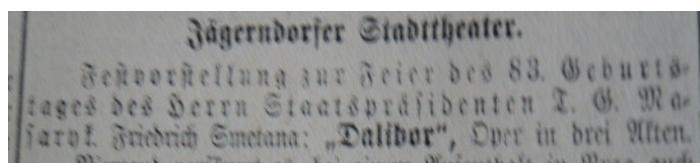
Výdaje za recitál včetně menších honorářů činily 1 257,-, příjmy 5 303,20,-.

¹⁰⁵ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 11 (únor), 61. roč., Krnov: 1933, s. 6.

¹⁰⁶ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 69 (srpen), 60. roč., Krnov: 1932, s. 8.

Velmi zajímavá je pozvánka na operu *Dalibor* v rubrice *Stadttheater*. Opera českého autora byla výjimečně vybrána na počest Masarykových 83. narozenin v březnu 1933 (viz inzerát níže).¹⁰⁷ Díla německých autorů však byla na počest prezidenta uváděna takřka každým rokem.

Od tohoto roku se také již běžně vyskytovaly i články s fotografiemi. Ze srpna 1933 je článek informující o koncertě hostujícího orchestru z Vídně (foto níže).¹⁰⁸

¹⁰⁷ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 19 (březen), 61. roč., Krnov: 1933, s. 6.

¹⁰⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 61. roč., Krnov: 1933, s. 4.

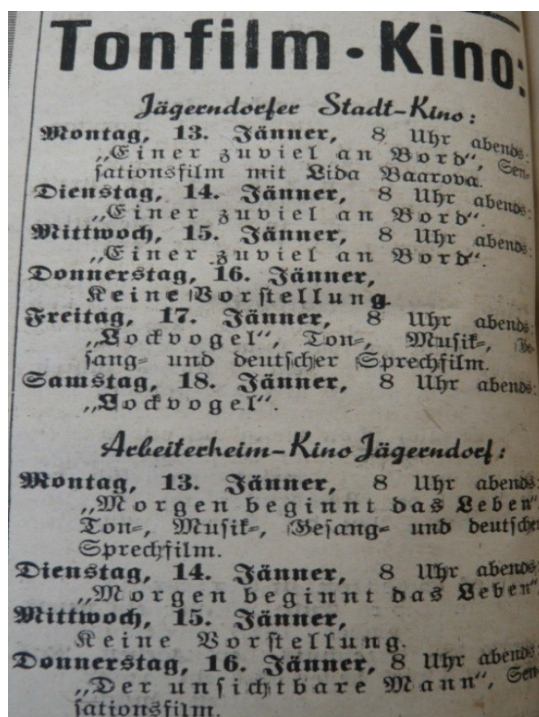
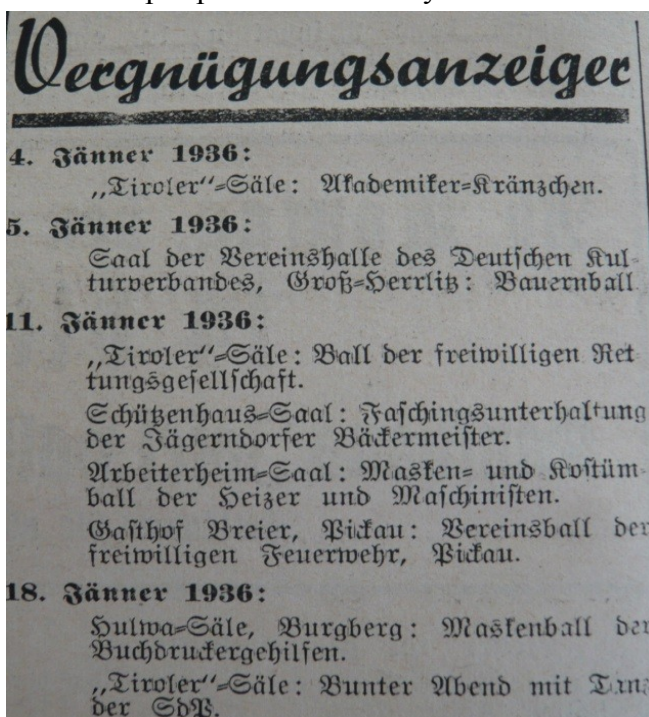
V roce 1935 v krnovském divadle vystoupil známý chlapecký sbor *Wiener Sängerknaben*.¹⁰⁹

Roku 1935 byly v Krnově zorganizovány koncerty k oslavám výročí Bacha a Händela.¹¹⁰

Německý nacionalismus se od poloviny 30. let výrazně projevil i v hudební oblasti (např. přednášky šovinisty Beckinga o německé sudetské hudbě s ukázkami či organizace pořadů s pochodovými hudbami).¹¹¹ Tato doba s sebou nese jisté politické napětí, které ovlivnilo i kulturní činnost ve městě. Vzrostl vliv německého kulturního svazu.¹¹²

Od roku 1936 se v *Jägerndorfer Zeitung* vyskytovaly dvě nové rubriky: první, *Vergnügungszeiger*, jednou měsíčně informovala o kulturních akcích v Krnově a na Krnovsku (obr. vlevo).¹¹³ V druhé, *Tonfilmkino*, vycházel program obou krnovských kin, někdy i kina v Městě Albrechticích (obr. vpravo).¹¹⁴ Všechny tyto filmové sály už tedy disponovaly zařízeními pro promítání zvukových filmů.

¹⁰⁹ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 51 (duben), 63. roč., Krnov: 1935, s. 8.

¹¹⁰ HRČEK: *Hudební život...*, s. 9–12.

¹¹¹ GAWRECKÁ, Marie. *Němci ve Slezsku 1918–1938*. 1. vyd. Opava: Ústav historie a muzeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě, 2002, s. 273–274. ISBN 80-86458-10-5.

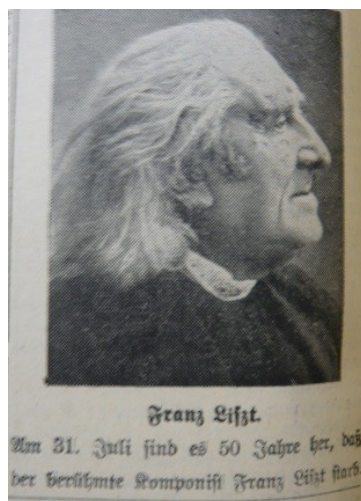
¹¹² HRČEK: *Hudební život...*, s. 9–12.

¹¹³ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 1 (leden), 64. roč., Krnov: 1936, s. 10.

¹¹⁴ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 5 (leden), 64. roč., Krnov: 1936, s. 4.

Pozvánky na zábavy a tanečnické akce, jaké byly časté ve 20. letech, se v tomto období už takřka nevyskytovaly. Většina kulturních akcí byla již pod záštitou německého kulturního spolku (*Der Deutsche Kulturgemeinde*), i hudba jasně plnila agitační funkci.

Zajímavým článkem z oblasti hudební kultury je oznámení o 50. výročí smrti F. Liszta.¹¹⁵

Z roku 1936 pochází oznámení o vystoupení, ve kterém účinkoval krnovský mužský i ženský pěvecký sbor – inscenace Händelova oratoria *Mesiáš*.¹¹⁶

Ve školním roce 1936/1937 mohli studenti krnovské reálky navštěvovat v rámci výuky nepovinný předmět zpěv, od roku 1938 se zde pak stala nepovinným předmětem hudební výchova.¹¹⁷

Zajímavou hudební událostí roku 1937 byl koncert kraslického dětského dechového orchestru.¹¹⁸

¹¹⁵ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 90 (srpen), 64. roč., Krnov: 1936, s. 6.

¹¹⁶ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 110 (září), 64. roč., Krnov: 1936, s. 8.

¹¹⁷ *Almanach ke 120. výročí založení vyšší reálky...*, s. 37–38.

¹¹⁸ *Jägerndorfer Zeitung*. č. 88, 65. roč., Krnov: 1937, s. 3.

Foto níže ze 4. září 1937 je doplňkem pozvánky na koncert G. Taschnera.¹¹⁹

Z jediné ročenky krnovského divadla (sezóna 1938/39), která je v krnovském archivu k dispozici, jsem se dočetla, že v této době stál vstup na hudební představení od Kč 6.40,- do 17.60,-. Hrál se např. Verdi, Strauß, Lehár, Suppé, Weber atd.¹²⁰

Níže vkládám pozvánku na Weberovu operu *Euryanthe*.¹²¹ Vzhledem k tomu, jak málo kulturních akcí v tomto období v Krnově bylo, bych anonci na právě Wagnerovu operu nečekala. Válečné zbrojení bylo v plném proudu a i v *Jägerndorfer Zeitung* šla kultura stranou.

3.4 Varhanářství a firma Rieger

Krnovu je přezdíváno „město stavů a varhan“. Varhanářská firma *Rieger* byla v Krnově založena pravděpodobně již v roce 1852, oficiálně však existuje od roku 1873.¹²²

12. 5. 1920 byl do pozice prokuristy zvolen ing. Josef von Glatter-Götz, o čtyři roky později se stal zároveň i vlastníkem firmy. Zakoupil jej po náhlé smrti syna zakladatele firmy Otto Riegera ml., který podnik řídil v letech 1904–1920 a byl Götzovým dobrým přítelem. Josef von Glatter-Götz započal se svými syny Egonem a Josefem novou varhanářskou rodinnou tradici.¹²³

¹¹⁹ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 100, 65. roč., Krnov: 1937, s. 3.

¹²⁰ *Stadttheater Jägerndorf. Spielzeit 1938/1939*. Krnov: Stadtgemeinde Jägerndorf, 1938, s. 2–7.

¹²¹ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 4 (leden), 67. roč., Krnov: 1939, s. 8.

¹²² R. Hrček v Hudebním životě na Krnovsku uvádí jako rok vzniku dokonce rok 1845

¹²³ PLÁNSKÝ, Bohumil., a kol. *Krnov, město královského nástroje*. 1. vydání. Krnov: Město Krnov, 2007, s. 64. ISBN 978-80-254-0429-4.

History of Rieger Orgelbau [online]. © 2010 [cit. 3. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://www.rieger-orgelbau.com/en/history/>>.

Roku 1921 a 1922 vyšly v *Jägerndorfer Zeitung* tyto inzeráty týkající se varhanářství: v inzerátu vlevo firma hledá odborné pracovníky,¹²⁴ vpravo vkládám oznámení o jakési předváděcí akci zajímavých salónních varhan.¹²⁵

V období od roku 1920–1945 se pod vedením Glattera-Glötze (obr. 20) vyrobilo ve firmě Rieger na tisíce nástrojů: 460 kusů tvořily zakázky z tuzemska, zahraniční export probíhal do Maďarska (160 kusů), Německa (125),¹²⁶ Polska (85), Rakouska (34), Jižní Afriky (32), Švédska (29), Finska (20) a mnoha jiných zemí po celém světě.

Tyto údaje lze pokládat za meziválečnou produkci, neboť již roku 1938 a posléze během druhé světové války došlo k výrazné stagnaci ve výrobě. Stroje byly zničeny, produkce byla prakticky nulová.

V roce 1926 byla za účelem rozšíření produkce na další trhy otevřena pobočka v nedalekém Mockeru (nynější Mokre v Polsku). Tímto krokem Glatter-Götz zajistil firmě mezi válkami stejný věhlas, který jí náležel před válkou první.

V almanachu vydaném v roce 1933 (pravděpodobně u příležitosti 60. výročí založení firmy) je uvedeno, že firma *Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger* měla tehdy 170 zaměstnanců, z toho 160 specializovaných dělníků a inženýrů a 10 úředníků¹²⁷ a od svého vzniku vyexpedovala na 2600 exemplářů královského nástroje. Dvě výrobní haly (obr. 21 a, b) poskytovaly plochu 4 940 m² (obr. 22, 23, 24).¹²⁸ Na stejném místě sídlí menší firma *Rieger-Kloss* i dnes.

V prvních deseti letech působení Glattera-Glötze závod nijak zásadně nemodernizoval stávající výrobní mechanismy a konstrukce. Byly vyráběny především varhany s kuželovými

¹²⁴ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 89, 49. roč., Krnov: 1921, s. 8.

¹²⁵ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 42, 50. roč., Krnov: 1922, s. 3.

¹²⁶ „Zajímavé je, že mateřská země evropského varhanářství Německo, které poskytlo krnovským varhanářům učení o základech varhanářství, kupuje varhany z Krnova, a to i pro vysokou školu technickou.“ (Zdroj: *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: K. Luňák, roč. 1957, č. 1 (červen), s. 9.)

¹²⁷ liší se s údajem z oficiálních internetových stránek firmy Rieger Kloss, zde uvedeno jen asi 100 zaměstnanců

¹²⁸ *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933, s 2–9.

vzdušnicemi¹²⁹ a pneumatickou trakturou,¹³⁰ některé velké nástroje určené k zahraničnímu vývozu již vlastnily modernější trakturu elektromagnetickou.¹³¹

Zdokonalována byla konstrukce hracích stolů u spojkového a rejstříkového zařízení. Vnější vzhled hracích strojů byl upraven podle nových mezinárodních předpisů z roku 1931.

V letech 1929–1934 se začaly vyrábět nové typy vzdušnice s rejstříkovými kancelami,¹³² u nichž páčkové magnety měly na kotvách namontovány tónové ventily. Tyto i předešlé technologie jsou také popisovány v almanachu k 60. výročí založení firmy.

V době od roku 1930 do roku 1938 byly některé exempláře vyráběny bez předních prospektových píšťal, vnitřek varhan byl nezakrytý. Konstrukce byla i nadále dřevěná (obr. 25, 26).¹³³ U menších varhan postrádal pedál zvukovou výstavbu a zůstával tedy stále ještě tzv. basovým strojem.¹³⁴

V meziválečném období v Krnově instalovanými varhanami jsou varhany v dělnickém domě (r. 1923, op. č. 2135) a nástroj v poutním kostele Panny Marie Sedmibolestné na Cvilíně (1937, op. 2810), (obr. 27).¹³⁵

Dr. Klein, tehdejší profesor německé reálky, dal podnět k výstavbě varhan na této škole a zorganizoval veřejnou sbírku. Ta během krátké doby vynesla sumu asi Kč 30 000,—, podpůrný spolek přispěl asi 20 000,—; město poskytlo bezúročnou půjčku. To umožnilo roku 1932 koupi velkorýsového dvoumanuálového nástroje firmy Rieger (obr. 28). Varhanní technika byla umístěna ve zděné nise v aule školy, ředitel Tutsch nechal odstranit příčku mezi učebnami. Instalaci varhan tedy předcházely i četné stavební úpravy. Nástroj sloužil jak pro kulturní akce školy, tak k výuce hry. „*Nejslavnějším z dosud žijících krnovských žáků, kteří se na tento nástroj učili hrát, je varhaník a klavírista, mezinárodně uznávaný profesor akademie Amadeus Webersinke, syn jednoho z profesorů krnovské reálky.*“¹³⁶ Takovýto

¹²⁹ kuželové vzdušnice jsou variantou vzdušnic s rejstříkovými kancelami; každá píšťala má svůj kuželovitý ventil; provozně velmi spolehlivé (Zdroj: BERNAT, Petr: *Kuželkové vzdušnice* [online]. © 2003–2008, poslední revize 27. 1. 2004 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/vzdusnice_registr_kuzelka.htm>.)

¹³⁰ pneumatické traktury přenášejí impuls od klávesy k ventilu zprostředkovaně přes rourky /tzv. rourková mechanika/ se stlačeným vzduchem (Zroj: BERNAT, Petr: *Pneumatická traktura* [online]. © 2003–2008, poslední revize 11. 10. 2006 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <<http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/pneumatika.htm>>)

¹³¹ elektromagnetická traktura přenáší impuls od klávesy k ventilu zprostředkovaně elektrickým proudem (Zdroj: BERNAT, Petr: *Elektrická traktura* [online]. © 2003–2008, poslední revize 6. 10. 2006 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <<http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/elektrika.htm>>)

¹³² rejstříkové kancely – podélné vzdušnice; každá vzdušnice přivádí vzduch jen k jednomu rejstříku (Zdroj: BERNAT, Petr: *Vzdušnice s rejstříkovými kancelami* [online]. © 2003–2008, poslední revize 28. 1. 2004 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/vzdusnice_registr.htm>)

¹³³ Almanach vydaný k 60. výročí..., s. 13

¹³⁴ PLÁNSKÝ: *Krnov, město...*, s. 70–73.

¹³⁵ opusové seznamy firmy Rieger-Kloss

¹³⁶ *Almanach ke 120. výročí založení vyšší reálky a 50. výročí gymnázia v Krnově*. Přeložila Ludmila Čajanová. Krnov: ředitelství státního gymnázia v Krnově, 1995, s. 38.

luxus, tedy mít varhany i ve škole, si krnovští mohli dopřát z toho důvodu, že v době po 1. světové válce již varhany ve všech kostelích a důležitých sálech byly.¹³⁷

V okolí Krnova se v meziválečném období vystavělo nemálo varhan – např. roku 1925 varhany v Hlince (něm. Glemkau), 1927 v Lichnově (Lichten), 1928 v Linhartovech (Geppersdorf), 1929 v Hynčicích (Heizendorf) (obr. 1) aj. Místní trh byl ale varhanářskými výrobky Riegra dostatečně saturován již v dobách předchozích.¹³⁸

Po válce došlo ke konfiskaci majetku německých firem. V roce 1948 byla firma Rieger spojena s další bývalou německou varhanářskou firmou *Hermann Kloss*. Takto vzniknul státní podnik *Rieger-Kloss*.¹³⁹

3.5 Hudební aktivity české minority v Krnově a na Krnovsku

Roku 1918 se v Krnově na poli kulturním projevoval i český živel. Začíná tak éra existence dvojí souběžné kultury.¹⁴⁰

Spolek *Svornost* byl jedním z českých hudebních spolků, které v Krnově existovaly jak před 1. světovou válkou, tak po ní. Při něm existoval pěvecký kroužek.

Dalším takovýmto byl spolek *Vlastimil* (obr. 29). R. Hrček uvádí, že pamětníci se zmiňovali o jakési železničářské dechovce. Činnost *Vlastimila* s tím mohla nějak souviset, neboť schůze spolku se zprvu konaly v železničářských prostorách. *Vlastimil* účinkoval i mimo Krnov (např. v Jindřichově, Osoblaze a Městě Albrechticích). Dechová hudba při *Vlastimilu* byla založena nejspíše roku 1926 jako náhrada za zdejší vojenskou kapelu, jež byla přeložena do Opavy. Roku 1928 měl tento soubor 24 členů, dirigentem byl Emil Kornel. Roku 1930 spolek odhlásil živnostenský list, v muzicírování se zřejmě pokračovalo jen pro radost.¹⁴¹

Orchestr krnovské vojenské posádky hrál hlavně v dechovém, ale i v symfonickém obsazení se smyčci. Vystupoval při oslavách na náměstí, v parku i divadle, vypomáhal na představeních českých ochotníků a na českých akademiích. Dirigenty byli vždy Češi (např. E. Kaláb či F. Michálek).

Roku 1930 založily odbory Matice opavské v Městě Albrechticích salónní orchestr a v Osoblaze jiný malý orchestr. V roce 1932 v Osoblaze při této příležitosti vystupovala hudba finanční stráže (pravděpodobně právě jedna z výše zmíněných odboček Matice opavské).

¹³⁷ Z budovy gymnázia byly později vyjmuty a přesunuty do sálu ZUŠ na hlavním náměstí. (Zdroj: ústní výpověď organologa Jiřího Krátkého).

¹³⁸ opusové seznamy firmy Rieger-Kloss.

¹³⁹ *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: K. Luňák, roč. 1957, č. 1 (červen), s. 9.

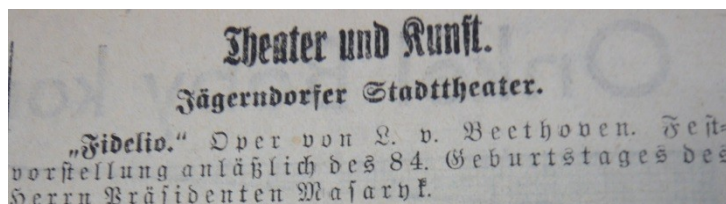
¹⁴⁰ *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: O. Ruml, roč. 1959, č. 8 (listopad), s. 13.

¹⁴¹ HRČEK: *Hudební život...*, s. 9–12.

Roku 1934 se v Krnově oslavovalo 110. výročí narození B. Smetany. Zda ho organizovala jen česká nebo i německá obec, nevíme.¹⁴²

16. listopadu 1935 vystoupil v Krnově s česko-německým programem /Mendelssohn, Schubert, Smetana, Dvořák/ orchestr státní uniformované stráže z Moravské Ostravy.

Narozeniny T. G. Masaryka 28. října (obr. 30 a, b) byly pro české obyvatelstvo každoročně důležitým důvodem k uspořádání oslav s kulturně-hudebním programem. Někdy tyto akce organizovali Češi sami, někdy ve spolupráci s německou samosprávou (viz článek z rubriky *Theater und Kunst* z roku 1934 níže).¹⁴³

Byla-li organizace čistě v české režii, proběhlo většinou i české divadelní představení. Při této příležitosti pravidelně vystupoval výše uvedený krnovský vojenský orchestr.

Ve spolkovém katastru byl zaznamenán další spolek, který měl co dočinění s hudbou – *Český červený kříž Krnov*. Do roku 1938 pravděpodobně vedle sebe existovaly česká a německý větev. Česká větev ČČK pořádala dvakrát ročně koncerty a akademie. Po obsazení Sudet roku 1938 se formálně sloučily a ČČK pokračoval v činnosti pod německým vedením. Majetek všech zrušených českých spolků v době okupace připadl jejich německým obdobám.

V Krnově meziválečného období žil pravděpodobně jen jeden český učitel hudby.¹⁴⁴ Níže jsem zkopírovala jeho inzerát v *Jägerndorfer Zeitung* z roku 1921.¹⁴⁵

¹⁴² HRČEK: Hudební život..., s. 9.

¹⁴³ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 21 (březen), 62. roč., Krnov: 1934, s. 6.

¹⁴⁴ V novinách jsem našla inzerát nadporučíka Vaňoučka (liší se s údajem z HRČEK: Hudební život..., s. 13–15.)

¹⁴⁵ *Jägerndorfer Zeitung*, č. 21, 49. roč., Krnov: 1921, s. 8.

4 Hudební dění na Krnovsku v meziválečném období

Mnozí hudebníci z Krnovska svým významem přesahovali regionální měřítko.¹⁴⁶

Již před válkou existovaly v Krnově a přilehlých vesnicích (obr. 1) mužské pěvecké sbory. Nejčastějším projevem byl tzv. *Liedertafel* – jednoduchý lidový čtyřhlas; jejich činnost pokračovala v období mezi válkami v Býkově (něm. Pickau), Chomýži (Komeise), Kostelci (Weißkirsch), Lichnově (Lichten), Liptani (Liebental) i Linhartovech (Geppersdorf). V Kostelci místní nacvičovali mezi válkami i umělejší kusy.

Podle údajů ve spolkovém katastru ukončili ve 20. letech svou činnost mnohé hudební amatérské spolky (název většinou obsahoval slovo *Geselligkeitsveren*). Po první světové válce vznikl v Městě Albrechticích (Stadt Olbersdorf) mužský sbor *Männergesangverein*, jehož dlouholetým vedoucím byl obchodník Rudolf Platt, a *Arbeitsgesangverein*. Dále mužské sbory v Třemešné (Röwersdorf), Jindřichově (Hennersdorf) a Osoblaze (Hotzenplotz). V Kostelci existovala obdoba krnovského *Arbeitsgesangverein*.

Nadále pokračovaly v činnosti spolky v Branticích (Bransdorf), Janově (Johannestal), Jindřichově, Liptani, Městě Albrechticích, Třemešné, v Osoblaze dokonce dva. Později ve 20. letech vznikl pěvecký spolek v Býkově, Kostelci, dva spolky v Brumovicích (Braunsdorf), Chomýži, Bohušově (Füllstein), Hošťálkovech (Gotschdorf) a Holčovicích (Hillersdorf), (obr. 1).

Několik desítek členů měl učitelský soubor *Hotzenplotz-Hennersdorf*. Orchester vznikl v roce 1923 a řídil jej jindřichovský učitel Josef Lindner ml. Orchester byl velmi žádaný a hrával v Osoblaze, Jindřichově, Třemešné a Krnově. Seznamoval publikum s tvorbou Beethovena, Schuberta, Wagnera či Bizeta. Lindner také založil menší orchestr mládežníků.

Mezi další orchestry působící na Krnovsku patří zejména dechové soubory (např. v Jindřichově; viz obr. 31) a oblíbené salónní kapely: např. v M. Albrechticích, kde ji vedl kantor Adolf Stanke, v Brumovicích, Liptani, Holčovicích či Krasově (Kronsorf), (obr. 1).

Ve 20. a 30. letech se v Krnově a na Krnovsku oslavovala výročí významných hudebních skladatelů; roku 1923 a 1927 výročí Beethovenovo, 1928 Schubertovo, 1931 Mozartovo, 1932 Haydnovo, 1933 Wagnerovo a 1933 Bachovo.¹⁴⁷ V Městě Albrechticích existovala hudební škola sl. Emilie Drescher.¹⁴⁸

O konkrétních akcích a repertoáru kapel a sborů na Krnovsku není mnoho známo. R. Hrček našel zprávu svědčící o obdivuhodném pokusu Brumovických o realizaci Haydnova oratoria *Sedm posledních slov*.

¹⁴⁶ GAWRECKÁ: Němci ve Slezsku, s. 273–274.

¹⁴⁷ HRČEK: Hudební život..., s. 6–9.

¹⁴⁸ IBID, s. 10.

Koncerty vesnických kapel se konaly ve větších hostincích, v Městě Albrechticích to byl např. hostinec U zlatého jelena. Vystoupení často končívala lidovou taneční zábavou.¹⁴⁹

¹⁴⁹ HRČEK: Hudební život..., s. 10.

5 Závěr

Jako podklad pro zpracování mé bakalářské diplomové práce posloužil především německy psaný denní tisk. Kvantitativně se počet českých novin s počtem německých nedá srovnat: ve 20. letech 20. století nevycházely v Krnově a na Krnovsku žádné, ve 30. letech jen troje česky psané. Tento údaj koresponduje s národnostním složením obyvatel (zhruba 95% Němci, 5% Češi).

Jako zdroje informací pro sepsání kapitol o hudebním dění v ČSR jsem použila encyklopedie české (případně evropské) hudební kultury.

Do textu jsem vložila nejzajímavější inzeráty či pozvánky na hudební akce otištěné v *Jägerndorfer Zeitung*. Chci takto demonstrovat mimo jiné grafickou úpravu tehdejších novin. Do příloh níže jsem vybrala krom dobových fotografií i některé pohlednice, jednu mapu a jiné dokumenty. Obrázky jsou ve formátu JPEG a pořídila jsem je přímo z tiskovin. Kopírování a elektronický přenos nezanechalo na jejich kvalitě žádnou stopu.

Ačkoli literárními zdroji nebyly jen noviny, bakalářská práce se skutečně zabývá danou problematikou na základě informací z tisku, jelikož všechny ostatní mnou použité zdroje uvádějí jako své prameny opět dobové tiskoviny.

Pro přehlednost jsem informace v rámci jednotlivých kapitol řadila chronologicky (počínaje rokem 1918) a analogicky.

R. Hrček zpracovával danou problematiku podobným způsobem, i když autor *Hudebního života na Krnovsku* čerpal mimo dobový tisk i z výpovědí pamětníků, ze záznamů /výročních zpráv/ Matice opavské a jiných dokumentů dostupných v opavské pobočce zemského archivu. Jeho výzkum ovšem neparafrazuji, pro ověření a získání nových informací a obrazových materiálů jsem rešeršovala v novinách dostupných v krnovském archivu. Přejímám údaje o okolnostech vzniku některých souborů a spolků, jež v novinách samozřejmě dohledatelné nejsou.

Dalším zajímavým literárním zdrojem (především dobových fotografií) je almanach vydaný k 60. výročí firmy Rieger. Detailní popisy výrobních technologií a zdůrazňování prvotřídnosti kvality práce a materiálu poukazují na to, že německy psaný almanach sloužil i k reklamě, mohl být jakousi obsáhlejší brožurou pro potencionální kupce varhan. Obsahuje reference spokojených zákazníků a reklamní inzeráty spolupracujících firem. Podává svědectví o poctivém prvorepublikovém podnikání, tehdejším stylu myšlení a o systémech fungování firem.

Oficiální webové stránky dnešní varhanářské firmy *Rieger-Kloss* jsou neobsáhlé a nekvalitní, fakta o historii firmy Rieger jsem vyňala především z unikátní publikace

B. Plánského *Krnov, město královského nástroje*. Prosperující varhanářskou firmu Rieger řídil v meziválečném období Josef von Glatter-Götz.

Všechny literární zdroje použité ve třetí a čtvrté kapitole mé bakalářské práce mi byly poskytnuty k nahlédnutí v krnovském archivu.

Jediným tištěným médiem, které vycházelo v Krnově ve všech meziválečných letech a jehož výtisky jsou plně dochovány v krnovském archivu, jsou *Jägerndorfer Zeitung*. Z těchto novin jsem ofotila všechny inzeráty a články vložené třetí a čtvrté kapitole.

Dospěla jsem k poznatkům, že město Krnov a jeho okolní vesnice žily mezi válkami bohatým kulturním životem. Na poli hudebním se jako organizátoři hudebního života a praktici angažovali především učitelé, kteří hudbu individuálně vyučovali, působili jako regenschori či dirigenti orchestrů. Nejvýznamnějšími pěveckými spolky zde byly *Jägerndorfer Männergesangverien*, *Kirchenmusikverein*, instrumentálními seskupeními pak *Stadtkapelle* a *Musikverein*, či Mužský pěvecký sbor v Městě Albrechticích. Slavnými krnovskými hudebníky své doby byli pianistka Poldi Mildner, houslista Gerhard Taschner a pozdější dirigent Metropolitní opery židovského původu Kurt Behr. Nejvýznamnějšími interpety, kteří v Krnově mezi válkami koncertovali, byli Jaroslav Kocian a Jan Kubelík. Krnovského divadlo bylo mezi válkami nesmírně aktivní. Domovský divadelní soubor tu ale zřejmě nikdy neexistoval.

Do hudebního dění v Krnově bylo v meziválečném období zapojeno podle mého odhadu více než tisíc občanů (z celkového počtu 24 000 obyvatel). Ve srovnání s dnešní situací při stejném počtu obyvatel není rozdíl až tak markantní. Ve městě dnes působí např. šest menších pěveckých sborů, *Big Band* a *Dechový orchestr mladých*. *Cimbálová muzika* před nedávnem zanikla.

Naprosto šokující je ale dnešní situace v okolí Krnova. Kulturní úroveň dnešní a tehdejší populace na Krnovsku se absolutně nedá srovnat. Dnes sice žije v této oblasti o 20 000 lidí méně (mezi válkami v okrese Krnov to bylo 61 000), přesto však musím konstatovat, že zde hudební život zde prakticky vymizel. Orchestry a sbory v okolních vesnicích neexistují, amatérští muzikanti hrají jen v malých kapelách na zábavách. Vážnou hudbu nerozvíjí takřka nikdo.

Informace o hudebních aktivitách Čechů v meziválečném a dřívějším období jsou neúplné, zdroje nedochované. Při spolku *Vlastimil* působila dechová hudba, v okolních vesnicích existovalo několik menších orchestrů. Češi se angažovali zejména při oslavách ryze českého státního svátku – narozenin T. G. Masaryka. Spolupráce Němců s Čechy na poli hudebním byla mizivá. Hlavními nositeli kulturního života byli většinoví německy mluvící obyvatelé.

Seznam zkratk

ČČK – Český červený kříž

ČSR – Československá republika

MěÚ – Městský úřad

MŠANO – Ministerstvo školství a národní osvěty

ZUŠ – Základní umělecká škola

Seznam použitých zdrojů

Literatura

- *Almanach vydaný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger.* Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933. 33 s.
- *Almanach ke 120. výročí založení vyšší reálky a 50. výročí gymnázia v Krnově.* Přeložila Ludmila Čajanová. Krnov: ředitelství státního gymnázia v Krnově, 1995. 213 s.
- ČERNUŠÁK, Gracián. *Dějiny evropské hudby.* 5. vyd. Praha: Panton, 1974. 527 s.
- ČERNÝ, Jaromír., a kol. *Hudba v českých dějinách. Od středověku do nové doby.* 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1989. 488 s. ISBN 80-7058-163-8.
- GAWRECKÁ, Marie. *Němci ve Slezsku 1918–1938.* 1. vyd. Opava: Ústav historie a muzeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě, 2002. 316 s. ISBN 80-86458-10-5.
- HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945.* 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndoörfer Bezirkszeitung.* č. 8 (srpen), 10. roč., Krnov: 1936, s. 75.
- *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndoörfer Bezirkszeitung.* č. 3 (březen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 24.
- *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndoörfer Bezirkszeitung.* č. 5 (květen), 11. roč., Krnov: 1937. s. 33.
- *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndoörfer Bezirkszeitung.* č. 8 (srpen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 76.
- *Jägerndorfer Zeitung.* č. 92 (listopad), 46. roč., Krnov: 1918, s. 1.
- *Jägerndorfer Zeitung.* č. 99 (listopad), 46. roč., Krnov: 1918, s. 5.7
- *Jägerndorfer Zeitung.* č. 98 (prosinec), 46. roč., Krnov: 1918. s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung.* č. 1 (leden), 47. roč., Krnov: 1919, s. 5.
- *Jägerndorfer Zeitung.* č. 4 (leden), 47. roč., Krnov: 1919, s. 4.

- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 10 (únor), 47. roč., Krnov: 1919, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 18 (únor), 47. roč., Krnov: 1919, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 38 (květen), 47. roč., Krnov: 1919, s. 5.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 61 (červenec), 47. roč., Krnov: 1919, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 54 (červenec), 48. roč., Krnov: 1920, s. 3.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12, 49. roč., Krnov: 1921, s. 5.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 17, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 21, 49. roč., Krnov: 1921, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 42, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 71, 49. roč., Krnov: 1921, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 89, 49. roč., Krnov: 1921, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12 (únor), 50. roč., Krnov: 1922, s. 3.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 42, 50. roč., Krnov: 1922, s. 3.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 53, 50. roč., Krnov: 1922, s. 7.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 65, 50. roč., Krnov: 1922, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 49 (červen), 51. roč., Krnov: 1923, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69, 51. roč., Krnov: 1923, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 102 (prosinec), 51. roč., Krnov: 1923, s. 11.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 17 (únor), 52. roč., Krnov: 1924, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 40 (květen), 52. roč., Krnov: 1924, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 12, 53. roč., Krnov: 1925, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 45 (červen), 53. roč., Krnov: 1925, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 20 (březen), 54. roč., Krnov: 1926, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 54. roč., Krnov: 1926, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 9 (leden), 55. roč., Krnov: 1927, s. 7.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 35 (květen), 55. roč., Krnov: 1927, s. 2.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 1 (leden), 56. roč., Krnov: 1928, s. 11.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 97 (prosinec), 56. roč., Krnov: 1928, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 92 (listopad), 57. roč., Krnov: 1929, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 94 (listopad), 58. roč., Krnov: 1930, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 98 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 99 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 102 (prosinec), 58. roč., Krnov: 1930, s. 13.

- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 4 (leden), 59. roč., Krnov: 1931, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 59. roč., Krnov: 1931, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 60. roč., Krnov: 1932, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 11 (únor), 61. roč., Krnov: 1933, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 19 (březen), 61. roč., Krnov: 1933, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 69 (srpen), 61. roč., Krnov: 1933, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 91 (listopad), 61. roč., Krnov: 1933, s. 2.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 21 (březen), 62. roč., Krnov: 1934, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 51 (duben), 63. roč., Krnov: 1935, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 63 (květen), 63. roč., Krnov: 1935, s. 7.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 1 (leden), 64. roč., Krnov: 1936, s. 10.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 5 (leden), 64. roč., Krnov: 1936, s. 4.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 90 (srpen), 64. roč., Krnov: 1936, s. 6.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 110 (září), 64. roč., Krnov: 1936, s. 8.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 88, 65. roč., Krnov: 1937, s. 3.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 100, 65. roč., Krnov: 1937, s. 3.
- *Jägerndorfer Zeitung*. č. 4 (leden), 67. roč., Krnov: 1939, s. 8.
- JIRÁNEK, J., KARÁSEK, B. *Tradice a současnost v české hudbě*. 1. vydání. Praha: SČS Panton, 1964. 174 s.
- *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: K. Luňák, roč. 1957, č. 1 (červen). s. 9.
- *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: L. Hosák roč. 1959, č. 7 (červen). s. 10–12.
- *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje*. Krnov: O. Ruml, roč. 1959, č. 8 (listopad). s. 13.
- MÜLLER, Langer. *Lexikon zum Deutschen Musikkultur. Böhmen, Mähren, Sudetenschlesien*. Mnichov: F. A. Herbig, 2000. s. 1813. ISBN 3-7844-2799-5.
- PETROVÁ, Silva: *Problematika odsunu krnovských Němců po 2. světové válce v projektové výuce v rámci OV*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy. Vedoucí práce Radim ŠTĚRBA.
- PLÁNSKÝ, Bohumil., a kol. *Krnov, město královského nástroje*. 1. vydání. Krnov: Město Krnov, 2007. 255 s. ISBN 978-80-254-0429-4.
- SCHULIG, Heinrich. *Ein Heimatbuch für die Bezirke Jägerndorf und Obersdorf*. Opava: Adolf Drechsler, 1923. 700 s.

- SMETANA, Robert. *Dějiny české hudební kultury*. 1. vyd. Praha: Academia, 1981. 540 s.
- *Stadttheater Jägerndorf. Spielzeit 1938/1939*. Krnov: Stadtgemeinde Jägerndorf, 1938. 15 s.

Internetové zdroje

- ANDRLE, Petr. *Žid, který již nechtěl být Kurtem* [online]. © 2014 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/osobnost-zid-ktery-jiz-nechtel-byt-kurtem-fiq-p_kultura.aspx?c=A120816_231449_p_kultura_wag>.
- BERNAT, Petr. *Kuželkové vzdušnice* [online]. © 2003–2008, poslední revize 27. 1. 2004 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/vzdusnice_registr_kuzelka.htm>
- BERNAT, Petr. *Pneumatická traktura* [online]. © 2003–2008, poslední revize 11. 10. 2006 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <<http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/pneumatika.htm>>
- BERNAT, Petr. *Elektrická traktura* [online]. © 2003–2008, poslední revize 6. 10. 2006 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <<http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/elektrika.htm>>
- BERNAT, Petr. *Vzdušnice s rejstříkovými kancelami* [online]. © 2003–2008, poslední revize 28. 1. 2004 [cit. 13. 2. 2014]. Dostupné na: <http://homen.vsb.cz/~ber30/texty/varhany/anatomie/vzdusnice_registr.htm>
- *Historie firmy Rieger-Kloss* [online]. Dostupné na: <<http://www.rieger-kloss.cz/index.php/o-spolecnosti/historie>> [cit. 11. 2. 2014].
- *History of Rieger Orgelbau* [online]. © 2010 [cit. 3. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://www.rieger-orgelbau.com/en/history/>>.
- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=533&mid=15>>.
- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=521&mid=15>>.
- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=685&mid=15>>.
- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=681&mid=15>>.
- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=687&mid=15>>.

- *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 22. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=516&mid=15>>.
- MINTÁLOVÁ, Markéta. *Kino Mír 70 Krnov* [online]. [cit. 8. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://www.infokrnov.cz/cs/kam-za-kulturou/119-kino-mir-70-krnov>>.

Přílohy

Obr. 1: Kartografische Anstalt Freytag und Berndt: *Karte des politischen Bezirkes Jägerndorf 1 : 100 000* [přiložená mapa Krnovska]. Wien: G. Christ, H. Macura, 1923.

Obr. 2: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 3: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 4: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=814&mid=15>>.

Obr. 5: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 6: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 7: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 8: MÜLLER, Langer. *Lexikon zum Deutschen Musikkultur. Böhmen, Mähren, Sudetenschlesien*. Mnichov: F. A. Herbig, 2000. s. 1524. ISBN 3-7844-2799-5.

Obr. 9: MÜLLER, Langer. *Lexikon zum Deutschen Musikkultur. Böhmen, Mähren, Sudetenschlesien*. Mnichov: F. A. Herbig, 2000. s.1241. ISBN 3-7844-2799-5.

Obr. 10: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

Obr. 11: ANDRLE, Petr. *Žid, který již nechtěl být Kurtem* [online]. © 2014 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/osobnost-zid-ktery-jiz-nechtel-byt-kurtem-fiq-/p_kultura.aspx?c=A120816_231449_p_kultura_wag>.

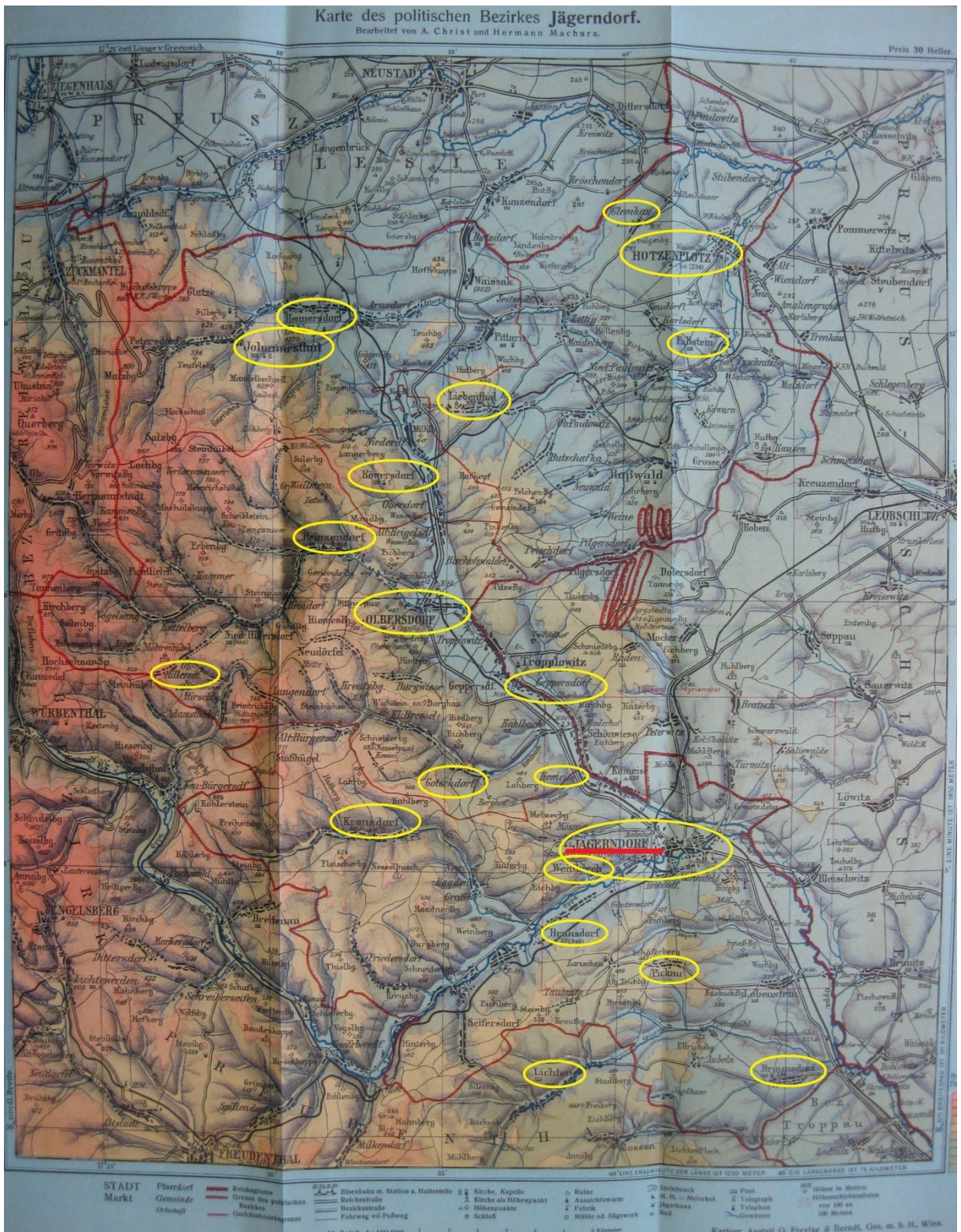
Obr. 12: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=533&mid=15>>.

Obr. 13 a: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=521&mid=15>>.

Obr. 13 b: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

- Obr. 14: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 22. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=516&mid=15>>.
- Obr. 15: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 16: *Jägerndorfer Ländchen. Beilage Jägerndorfer Bezirkszeitung*. č. 3 (březen), 11. roč., Krnov: 1937, s. 24.
- Obr. 17 a: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 17 b: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=687&mid=15>>.
- Obr. 17 c: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 17 d: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=685&mid=15>>.
- Obr. 17 e: *Krnov na starých fotografiích* [online]. © 2006 [cit. 17. 3. 2014]. Dostupné na: <<http://muzeum.krnov.cz/photodetail.asp?id=681&mid=15>>.
- Obr. 18: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 19: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 20: PLÁNSKÝ, Bohumil., a kol. *Krnov, město královského nástroje*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: Město Krnov, 2007. s. 228. ISBN 978-80-254-0429-4.
- Obr. 21 a, b: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.
- Obr. 22: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.
- Obr. 23: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.
- Obr. 24: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.
- Obr. 25: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.
- Obr. 26: *Almanach vydáný k 60. výročí existence firmy Orgelbauanstalten Gebrüder Rieger*. Prešov: Verlag für Volkswirtschaft Otto Waldes, 1933.

- Obr. 27: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 28: PLÁNSKÝ, Bohumil., a kol. *Krnov, město královského nástroje*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: Město Krnov, 2007. s. 94. ISBN 978-80-254-0429-4.
- Obr. 29: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 30 a, b: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.
- Obr. 31: HRČEK, Richard. *Hudební život na Krnovsku v letech 1850–1945*. [přílohy] 1. vydání. Krnov: 2008. 133 s.

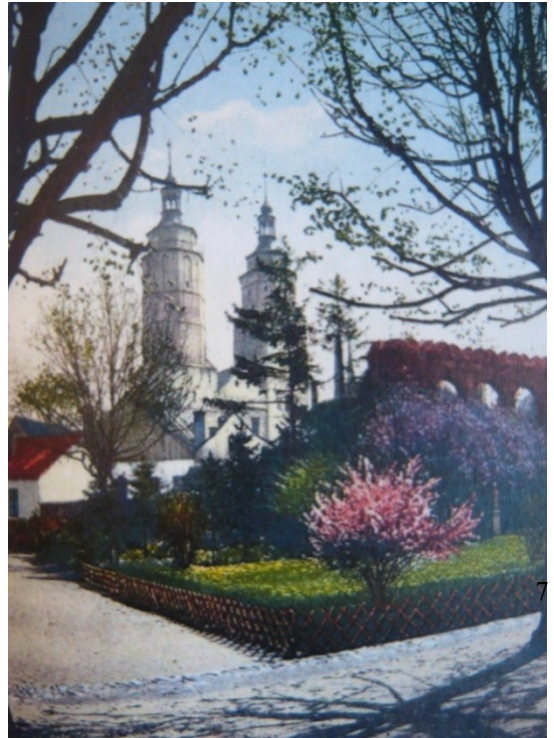
1. Dobová mapa Krnovska (Zdroj zeměpisných názvů v němčině: *Krnovsko. Vlastivěda ostravského kraje.* Krnov: L. Hosák roč. 1959, č. 7 (červen). s. 10-12.)
 (pozn.: výše zmíněná města a vesnice jsou žlutě zakroužkovány)

2. Prapor spolku *Jägerndorfer Männergesangsverein*

4. Krnovská synagoga na dobové fotografii

3. Kostel sv. Martina na dobové pohlednici

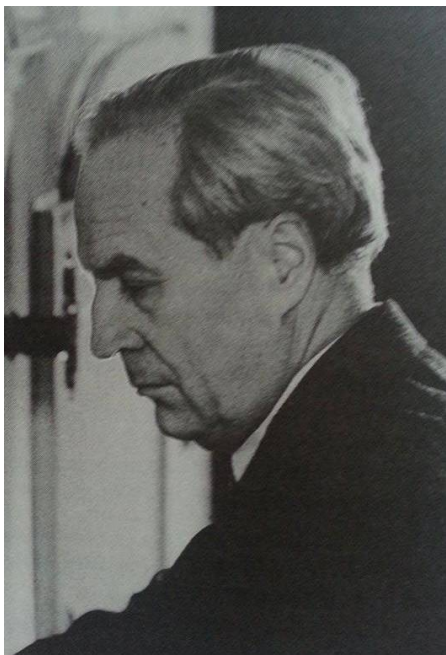
5. Evangelický kostel

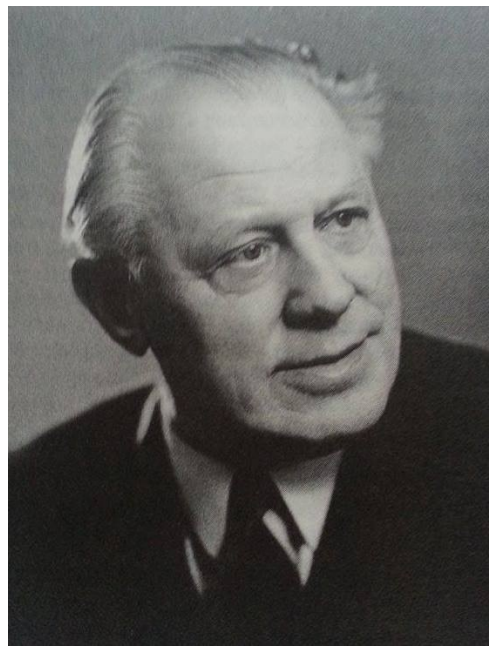
6. Razítko spolku *Musikverein a Kirchenmusikverein*

7. Jägerndorfer Stadtkapelle

8. Amadeus Webersinke

9. Bert Rudolf

10. Poldi Mildner

11. Kurt Behr

12. Hotel Tiroler

13. Dělnický dům (dnešní Kino Mír)
a) exteriér na dobové pohlednici

b) interiér na dobové fotografii

14. Štřelecký dům na dobové pohlednici

15. Altánek a socha F. Schuberta v městském parku

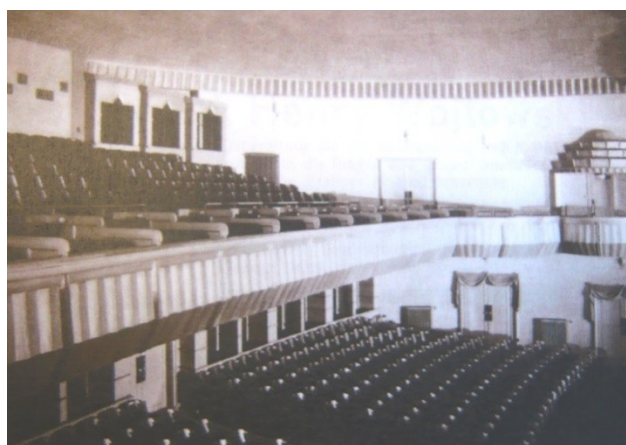
16. Schubertův pomník s autorem akademickým sochařem Stadlerem

17. a) Krnovské divadlo (exteriér)

b) Krnovské divadlo (exteriér)

c), d), e) interiér

Posádkové velitelství v Krnově.
 Č. j. 460/331
 Vše: Oslava 28. října 1931.
 Gernis: L. 2. 4
 Gegens: -
 An den
 Slavné Městské radě
 v Krnově!

Posádkové velitelství v Krnově dovoluje si tímto notivě pozvat slavnou městskou radu Krnov na následující podniky, které pořádá na oslavu 28. října t. r. :

1./ Lidový vojenský koncert v městských sadech, pořádaný dne 28. října t. r. od 17 hod. do 18.30 hodin.
 Vstupné pro osobu Kč 1.-

2./ Slavnostní koncert vojenské hudby pěšího pluku 15 v sále hotelu „Tiroler“, pořádaný téhož dne ve 20 hodin.
 Vstupné Kč. 8.-, 5.-, 3.-

Čistý výtěžek z obou slavnostních podniků vámje posádkové velitelství městské radě v Krnově s určením pro nezaměstnané.

Vzhledem k humanitnímu účelu těchto podniků

Das dorf be Stadtra zu folg lässlic einsuls 1./ M städtis von 17 Eintri des D des H ben E Eintri Den l gen wiä löblich

18. Oznámení o dobročinných koncertech k oslavám 28. října 1931

Städtische Arbeitslosenfürsorge

Dienstag, den 25. Oktober 1932
 um 8 Uhr abends im großen
 „Tiroler“-Saale in Jägerndorf

**Klavier-Abend
 Poldi Mildner**

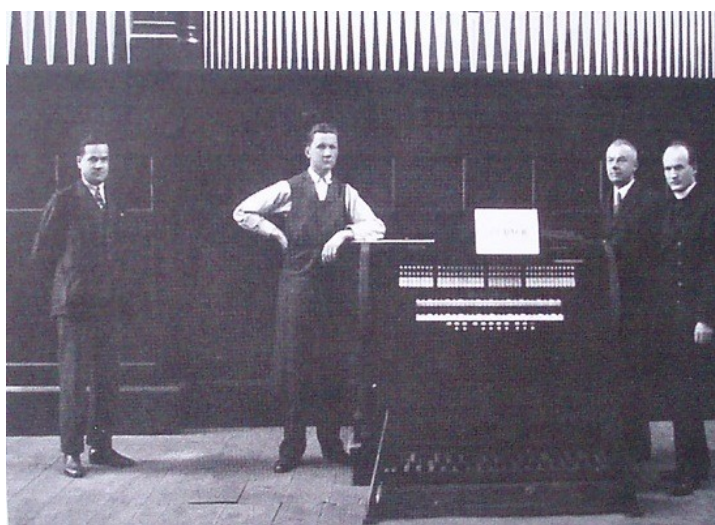
Vortrags-Ordnung:

1. J. S. Bach: Cöaconne für Solo-Violine (vorgefragt von Prof. Henri Wajtowski)
2. W. A. Mozart: Sonate A-Dur mit Variationen alla turca.
3. F. Chopin: Sonate B-Moll (siehe Einweisung):
 a) Grave, allegro, assai.
 b) Sczerzo.
 c) Marche Funebre.
 d) Finale - Presto.
4. F. Chopin: Allegro de Concert.
Pause.
5. J. Brahms: 7 Walzer (nach Wald).
 Cl. Debussy: Reflets dans l'eau (Wasserspiele).
 S. Rachmaninow: Preludes Op. 23 Nr. 5.
 Paul de Sclizer: Etude de Concert.
6. F. Liszt: Nocturn Nr. 3.
 Paganini Etude Es-Dur.
 Tarantella di Bravoura aus „Die Stimme von Portici“.

August Förster
 Konzertflügel.

Der Beinertrag wird der Arbeitslosenfürsorge zugewendet.

19. Pozvánka na dobročinný recitál Poldi Mildner

20. Vedení firmy Rieger (zleva: J. Kloss, intonér, J. Glatter-Götz, misionář)

21. a), b) Budovy továrny Rieger na dobové fotografii (kolem roku 1933)

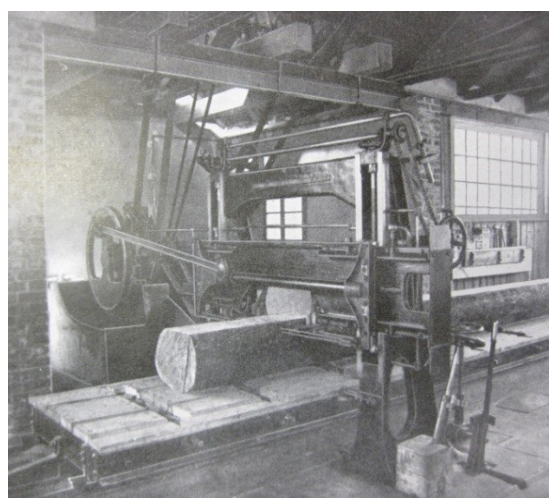
22. Hlavní výrobní sál (kolem roku 1933)

23. Montážní dílna (tamtéž)

24. Kovodílna (tamtéž)

25. Mechanický stroj na řezání dřeva
(také kolem roku 1933)

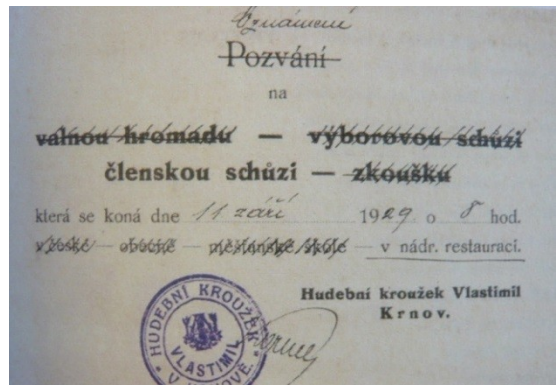
26. Hrací stůl s logem firmy Rieger
Op. 2150 (evangelický kostel v Prešově)

27. Varhany v poutním kostele na Cvilíně

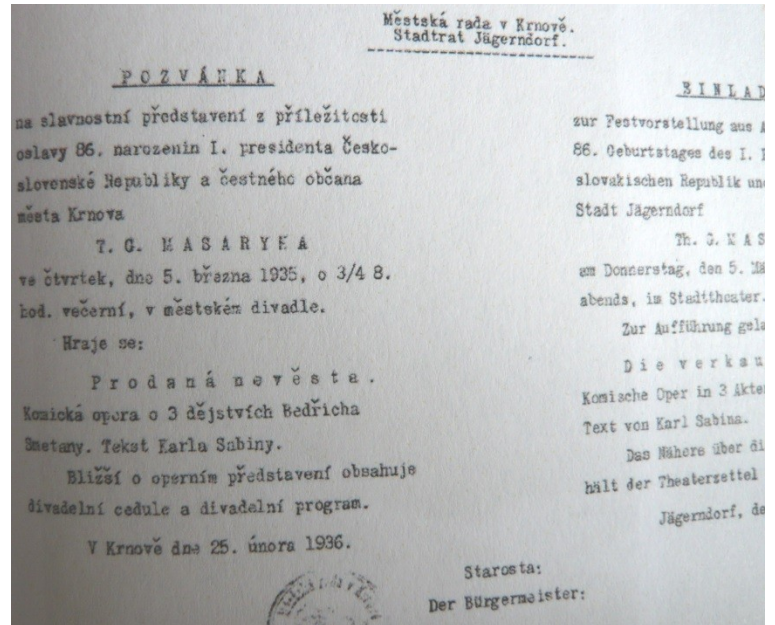
28. Varhany z roku 1932 (Op. 2560) v budově dnešní ZUŠ Krnov

29. Pozvání na členskou schůzi spolku *Vlastimil*

30. Oslavy 28. října v Krnově
a) plakát k operě Tajemství z roku 1937

b) pozvánka na Prodanou nevěstu z roku 1936

31. Dechový orchestr z Jindřichova

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dorota Směliková
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Meziválečné hudební dění v Krnově na stránkách dobového tisku
Název v angličtině:	Music Activities in Krnov on the Background of Czech Interwar Press
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá výzkumem hudebního dění v Krnově a na Krnovsku v meziválečném období na pozadí dobového tisku a jiných zdrojů. Sumarizuje četnost hudebních akcí, popisuje činnost místních hudebních spolků a organizátorů hudebního života.
Klíčová slova:	Krnovsko, město Krnov, hudební dění, hudební činnost, hudební spolky, meziválečný tisk
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis engages in research of musical events in Krnov and in Krnov Region on the background of interwar period press and other sources. It summarizes frequency of musical events, describes activities of local music associations and organizers of music events.
Klíčová slova v angličtině:	Krnov Region, the town of Krnov, musical events, music activities, musical associations, interwar press
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dobová mapa Krnovska; 2: Prapor spolku <i>Jägerndorfer Männergesangverein</i> ; 3: Kostel sv. Martina na dobové pohlednici; 4: Krnovská synagoga na dobové fotografii; 5: Evangelický kostel; 6: Razítko spolku <i>Musikverein</i> a <i>Kirchenmusikverein</i> ; 7: <i>Jägerndorfer Stadtkapelle</i> ; 8: Amadeus Webersinke; 9: Bert Rudolf;

	<p>10: Poldi Mildner; 11: Kurt Behr; 12: Hotel Tiroler; 13: Dělnický dům (dnešní Kino Mír) a) exteriér na dobové pohlednici, b) interiér na dobové fotografii; 14: Střelecký dům na dobové pohlednici; 15: Altánek a socha F. Schuberta v městském parku; 16: Schubertův pomník s autorem akademickým sochařem Stadlerem; 17: a) Krnovské divadlo (exteriér), b) Krnovské divadlo (exteriér), c), d), e) interiér; 18: Oznámení o dobročinných koncertech k oslavám 28. října 1931; 19: Pozvánka na dobročinný recitál Poldi Mildner; 20: Vedení firmy Rieger (<i>zleva: J. Kloss, intonér, J. Glatter-Götz, misionář</i>); 21: a), b) Budovy továrny Rieger na dobové fotografii (kolem roku 1933); 22: Hlavní výrobní sál (kolem roku 1933); 23: Montážní dílna (tamtéž); 24: Kovodílna (tamtéž); 25: Mechanický stroj na řezání dřeva (také kolem roku 1933); 26: Hrací stůl s logem firmy Rieger Op. 2150 (evangelický kostel v Prešově); 27: Varhany v poutním kostele na Cvilíně; 28: Varhany z roku 1932 (Op. 2560) v budově dnešní ZUŠ Krnov; 29: Pozvání na členskou schůzi spolku <i>Vlastimil</i>; 30: Oslavy 28. října v Krnově a) plakát k opeře <i>Tajemství</i> z roku 1937, b) pozvánka na <i>Prodanou nevěstu</i> z roku 1936; 31: Dechový orchestr z Jindřichova</p>
Rozsah práce:	57 s. (72 453 znaků)
Jazyk práce:	čeština